

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri määruse „Perioodi 2021–2027 innovatsiooni- ja arendusosaku toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi ÜSS2021_2027) § 10 lõike 2 alusel.

Määruse eelnõu (edaspidi *määrus*) abil viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti” meetme 21.1.1.1 „Ettevõtete TAI-mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine” sekkumise 21.1.1.14 „Innovatsiooni- ja arendusosak“ eesmäärke.

Sekkumisega panustatakse Eesti „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukavas 2021–2035“ nimetatud eesmärkide täitmisele ning „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027” erieesmärgi (i) „Teadus- ja innovatsioonivõimekuse ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine” saavutamisele.

Innovatsiooni- ja arendusosak panustavad „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021-2035“ üldeesmärgi, kuna toetavad väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi *VKE*) ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni teenuseosutajate vahelist koostööd, mille tulemusena suureneb Eesti majanduse tootlikkus ning luuakse konkurentsivõimelisi ja kestlike lahendusi. Sekkumise abil toetatakse projekte, mis panustavad nutika spetsialiseerimise fookusvaldkondade eesmärkidesse. Nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondadeks on järgmised neli TAIE fookusvaldkonda: digilahendused igas eluvaldkonnas, tervisetehnoloogiad ja -teenused, kohalike ressursside väärimine, nutikad ja kestlikud energialahendused.

Sekkumine aitab saavutada riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ sihti „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja selle alamsihti „Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine“. Sekkumise, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 (edaspidi *ühissätete määrus*) artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vaheliste seoste analüüs on toodud seletuskirja lisas 2. Põhiõiguste harta ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga arvestamise kontroll-leht on toodud seletuskirja lisas 4.

Meetmel „Ettevõtete TAI-mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine” on puutumus kliima- ja keskkonna eesmärkidega. Sekkumine panustab vastavate eesmärkide saavutamisse läbi ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni projektide toetamise, mille tulemusel tulevad turule uued, paremad ning keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse rohkem panustavad toode, teenused ja tehnoloogiad. Sekkumine on piiratud nutika spetsialiseerumise valdkonnaga, millest mitmed (nt nutikad ja kestlikud energialahendused ja kohalike ressursside väärimine) toetavad otseselt keskkonnahoiu eesmäärke.

Toetuse andmise eesmärk on Eesti VKE-de konkurentsivõime suurendamine uuenduslike ja kõrgema lisandväärtusega toodete, teenuste ja tehnoloogiate väljatöötamise kaudu. Eesmärk saavutatakse teadmiste- ja tehnoloogiasuurendamise, intellektuaalomandi kaitse alase võimekuse kasvu

ning koostöö tihendamise kaudu teadus- ja arendusasutustega ning nõustamise ja insenertehnilisi teenuseid pakkuvate ettevõtjatega, sealhulgas eeluuringuid ning tootmis- ja tehnoloogiaalast nõustamist pakkuvate asutustega.

Toetuse andmise alaeesmärgid on:

- 1) toetada kontaktide loomist toetuse saaja ja innovatsiooniteenuse pakkuja vahel;
- 2) toetada jätkukoostööd toetuse saaja ja erinevate innovatsiooniteenuse pakkuja vahel ning võimaldada VKE-l saada oma uuendusliku idee teostatavuse ja tasuvuse kohta igakülgset rakendatavat teavet.

Innovatsiooni- ja arendusosaku (edaspidi *osakud*) toetuskeeme rakendatakse selleks, et võimaldada VKE-l, millel endil sageli napib ressursi innovatsiooniks (nt uute toodete, teenuste, tehnoloogiate, protsesside väljatöötamiseks või seniste oluliseks uuendamiseks), ligipääsu ettevõttele vastavale teadmisele. Eesmärk on stimuleerida tihedamat koostööd VKE ja innovatsiooniteenuse pakkuja vahel. Selle lähenemise eeldus on arusaam, et ülikoolide jt teadmusasutuste ning ettevõtete koostööst tõusetub majanduslik kasu vastavale regioonile, kus koostöö aset leiab. Innovatsioonipartnerite ja ettevõtete koostööd stimuleerivate toetusmeetmete pikaajalisem eesmärk on kutsuda koostöötegijates esile käitumuslik muutus, mille tulemusel muudavad partnerid oma organisatsioonis seniseid protsesse. See saab toimuda õppeprotsessis ehk uute teadmiste ja kogemuste omandamise kaudu. Õppimise moment kaasneb osaku tüüpi toetuskeemis, kui koostööd asuvad tegema partnerid, kes varem pole omavahel koostööd teinud.

Innovatsioonialastes projektides kaasneb alati risk, et projekti tulemusel selgub, et projekti edasiarendamine ei ole teostatav, tasuv või muudel põhjustel mõistlik või võimalik. Sealjuures ei saa alahinnata ka sellise teadmise ja kogemuse omandamist, kuivõrd sedagi kasutab ettevõtja oma äriprotsesside edasisel planeerimisel.

Osakute meedet on rakendatud varem kahel eelmisel Euroopa Liidu struktuurifondide perioodil: perioodil 2007–2013 innovatsiooniosaku toetus, perioodil 2014–2020 innovatsiooni- ja arendusosaku toetus. Sekkumise edenemise kohta on läbi viidud kolm analüüsi¹: 2014. a, 2018. a ja 2022. a. Viimase analüüsi põhilised järeldused on, et osakute meede on jätkuvalt populaarne ettevõtjate seas ning nii ettevõtjad kui ka innovatsiooni teenuse pakkujad leiavad, et meede on oluline VKE-de arenguks. Seetõttu on plaanis jätkata osakute toetusmeetmega ka uuel perioodil ilma suuremate muudatustega.

Toetust antakse üle-eestilisena. Tegevusi rahastatakse jooksvalt kuni eelarvevahendite ammendumise või toetuse taotlemise perioodi lõppemiseni. Osakute eelarve on 8 240 000 eurot, millele lisandub riiklik kaasfinantseering (13% st 1 522 928) ja taotleja omafinantseering (17% st 2 008 500). Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest.

Määrusega nähakse ette toetuse andmise tingimused ja määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid, toetuse taotleja ja saaja õigused ning kohustused, rakendusasutuse ja -üksuse õigused ning kohustused.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Määruse valmistasid ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi *rakendusasutus*) ja Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (edaspidi *rakendusüksus*). Määruse eelnõu koostasid rakendusasutuse majandusarengu osakonna arenduse ja innovatsiooni nõunik

¹ <https://mkm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/strateegiline-juhtimine/uuringud-ja-analuusid>

Mikk Vahtrus (e-post: mikk.vahtrus@mkm.ee, telefon: 625 6389) ja rakendusüksuse ettevõtluse ja innovatsiooni keskuse toetuse spetsialist Kristiina Niilits (e-post: kristiina.niilits@eas.ee, telefon: 738 6009). Määruse juriidilise ekspertiisi teostasid rakendusasutuse strateegilise planeerimise osakonna välisvahendite õiguse nõunik Nele Mals (e-post: nele.mals@mkm.ee, telefon 715 5806) ja riigiabi ekspert Anneli Schmiedeberg (e-post: anneli.schmiedeberg@mkm.ee, telefon: 639 7618) ning õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (e-post: gerly.lootus@mkm.ee, telefon: 639 7652). Määruse seletuskirja koostas rakendusasutuse majandusarengu osakonna arenduse ja innovatsiooni nõunik Mikk Vahtrus (e-post: mikk.vahtrus@mkm.ee, telefon: 625 6389).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheksast peatükist ja 27 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr
3. Nõuded taotlejale ja taotlusele ning toetuse taotlemine
4. Taotluse menetlemine
5. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine
6. Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused
7. Toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ja kohustused
8. Finantskorrektsioonid

1. peatükk

Üldsätted

Määruse 1. peatükis sätestatakse määruse kohaldamisala, toetuse andmise eesmärk ja tulemus, vaidemenetluse kord, määratakse rakendusasutus ja -üksus ning kasutatavad terminid.

Määruse §-s 1 lõikes 1 sätestatakse, et määrusega viiakse ellu rakenduskava meetme „Ettevõtete TAI-mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine” sekkumise „Innovatsiooni- ja arendusosak“ eesmäärke.

Lõikega 2 luuakse seoses määrusega elluviidavate tegevuste ning rakenduskava prioriteedi „Nutikam Eesti“ erieesmärgiga (i) „teadus- ja innovatsioonivõime ning kõrgetasemeliste tehnoloogiate kasutuselevõtu arendamine ja suurendamine“. Lisaks luuakse seos toetuse ja valdkondliku arengukava vahel, mille eesmärkide täitmise toetus ja selle abil läbiviidavad projektid panustavad. Innovatsiooni- ja arendusosak panustavad „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukava 2021-2035“ üldeesmärgi, kuna toetab VKE-de ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni teenuseosutajate vahel koostööd, mille tulemusena suureneb Eesti majanduse tootlikkus ning luuakse konkurentsivõimelisi ja kestlike lahendusi.

Lõikes 3 seotakse toetus riigi pikaajalise arengustrateegia ehk „Eesti 2035“ strateegilise sihiga „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“. Osakud panustavad ennekõike alamsihti „Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine“, kuna meede toetab otseselt ettevõtetes teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni ja teadlaste ning ettevõtjate vahelist koostööd (vt ka käesoleva seletuskirja lisa 2). Ühtlasi sätestatakse, et toetus panustab ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete edendamisse.

Lõikes 4 kehtestatakse, et määruse alusel antav toetus on vähese tähtsusega abi ning toetuse andmisel kohaldatakse Euroopa Komisjoni määruses nr 1407/2013 ja konkurentsiseaduses § 33 sätestatud.

Lõikes 5 sätestatakse, et määrust ei kohaldata vähese tähtsusega abi määruse artikli 1 lõikes 1 sätestatud juhtudel, milleks on kalandus- ja vesiviljelusvaldkonnas tegutsevad ettevõtjad; ettevõtjad, kes tegutsevad põllumajandustoodete esmase tootmisega ning ettevõtjad, kes tegutsevad põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise sektoris juhtudel kui 1) abisumma määratakse kindlaks esmatootjatelt ostetud või kõnealuste ettevõtjate poolt turule lastud toodete hinna või koguse alusel, 2) abi antakse tingimusel, et osa abist või kogu abi antakse edasi esmatootjale. Lisaks ei kohaldata määrust vähese tähtsusega abi määruse artikli 1 lõikest 1 tulenevatel juhtudel, milleks on abi, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt selline abi, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega; ning abi, mille tingimuseks on kodumaiste toodete kasutamine importtoodete asemel.

Lisaks sätestatakse lõikes 6 projektide tegevusvaldkonnad lähtuvalt Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorist (EMTAK 2008), mille puhul määrust samuti ei kohaldata. Erinevalt vähese tähtsusega abi määrusest (§ 1 lõige 5), mis reguleerib ettevõtjate majandusvaldkondi, reguleerib § 1 lõige 6 projektide tegevusvaldkondi. Välistatud tegevusvaldkondadega hoitakse käesoleva määrusega järjepidevust eelmisel perioodil kehtinud osakute toetusmeetme määruses sätestatud välistustega. Täiendavalt on lisatud välistuste all kivi- ja pruunsöe kaevandamine, nafta ja maagaasi tootmine ja toomist abistavad tegevusalad ning kooksi ja puhastatud naftatoodete tootmine, et tagada toetuse kooskõla keskkonna- ja kliimaeesmärkidega.

Lõikes 7 kehtestatakse taotleja või toetuse saaja ning rakendusüksuse vaheline teabe ja dokumentide edastamise kord. Teabe ja dokumentide edastamiseks kasutatakse struktuuritoetuse registri e-toetuse keskkonda, mis on määratud Vabariigi Valitsuse 31. juuni 2014. a määruse „Struktuuritoetuse registri pidamise põhimäärus“ alusel. E-toetuse keskkonna kaudu edastatakse toetuse kasutamise seotud teave, toetuse saaja poolt esitatud kuludokumendid ja aruanded. Lisaks tehakse e-toetuse keskkonnas kättesaadavaks taotluse- ja aruandevormid ning juhendid.

Paragrahvi viimases lõikes sätestatakse, et toetust antakse ja tuleb kasutada kooskõlas Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“, mida lühendatult nimetatakse ühendmääruseks.

Määruse §-s 2 selgitatakse määruse olulisemad terminid.

Arendus- ja innovatsiooniosaku mõiste defineerimisel lähtutakse mõlemal juhul põhimõttest, et tegu on toetusega määruses sätestatud innovatsiooniteenuste hankimiseks innovatsiooniteenuse pakkujalt. Suurim erinevus arendus- ja innovatsiooniosaku vahel seisneb selles, et arendusosaku korral toetatakse täiendavalt ettevõtjal arendustöötaja palkamist ja tegevuste elluviimiseks vajalike materjalide soetamist. Teisisõnu, võrreldes innovatsiooniosakuga on arendusosak suuremahulisem toetusmeede, mis võimaldab ettevõtjal ka osaliselt arendust sisemiselt ellu viia. Innovatsiooniosaku puhul on toetatud vaid innovatsiooniteenuse sisse ostmine.

Selguse mõttes on defineeritud ka arendustöötaja mõiste. Arendustöötaja on kõrge kvalifikatsiooniga töötaja (näiteks teadur, insener, intellektuaalomandi kommertsialiseerija või muu arendamisega seotud töötaja), kellel on vähemalt kolmanda taseme haridust tõendav kraad või sellele vastav kvalifikatsioon ning vähemalt viieaastane töökogemus asjaomases valdkonnas viimase kümne aasta jooksul. Doktoriope kestus asjaomases valdkonnas on võrdsustatud asjaomase töökogemusega. Tagamaks et arendustöötaja võetakse tööle just projekti elluviimiseks, on täiendavalt selgitatud, et arendustöötaja ei tohi tegeleda müügitööga, olla taotleja juhtorgani liige, osanik või aktsionär ega olla vähemalt aasta varem alates taotluse esitamisest taotleja juures töölepingu või töövõtulepingu alusel töötav isik.

Erinevalt innovatsiooniosaku taotlejast tuleb arendusosaku taotlejal lisaks taotlusele esitada ka eraldi projektiplaan, kus tuleb kirjeldada muu hulgas projekti probleemipüstitus, eesmärk, meeskond, tegevuskava, eelarve, finantseerimiskava, riskianalüüs, projekti eeldatav tulem ja selle rakendamine. Edukas projektiplaan väljendab projekti otsest panust ettevõtja äriprotsessidesse. Projektiplaan sisaldab taotleja jaoks paindlikkust tegevuste planeerimisel ja läbiviimisel vastavalt taotleja vajadustele. Näiteks võib ettevõtjal olla vajadus kasutada arendusosakut mitme tegevuse finantseerimiseks, kuid mitte teha neid tegevusi paralleelselt või kattuvalt, vaid näiteks üksteisele teatud ajavahemike tagant järgnevalt, arvestades abikõlblikkuse perioodi maksimaalset võimalikku pikkust. Rakendusüksus sätestab projektiplaani maksimaalse soovitusliku mahu, mis rakendusüksuse senise kogemuse kohaselt on arendusosaku suurusjärgus toetuse taotlemisel optimaalne ega tekita asjatut halduskoormust.

Tulenevalt rakenduskava tingimustest, peavad kõik poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti“ tegevused panustama nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondadesse, sh osakud. Terminite all on selgitatud, et nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonnad on Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse arengukava 2021–2035 järgmised fookusvaldkonnad: digilahendused igas eluvaldkonnas, tervisetehnoloogiad ja -teenused, kohalike ressursside väärindamine, nutikad ja kestlikud energialahendused. Fookusvaldkondade täpsem kirjeldus koos prioriteetsete alamsuundadega on toodud iga fookusvaldkonna teekaardis². Osaku projektide puhul ei ole oluline, et ettevõtja põhitegevusala oleks üks fookusvaldkondadest, vaid et konkreetse projekti tegevus panustaks fookusvaldkonda. Näiteks, kui EMTAK koodi alusel metallitoodete tootmisega tegelev ettevõtja küsib toetust arendusosaku elluviimiseks, mille eesmärk on tuulegeneraatori valmistamiseks vajaliku komponendi arendamine või uue komponendi loomine, sobitub projekt nutika spetsialiseerumisega, panustades nutikate ja kestlike energialahenduste fookusvaldkonda. Taotlemisel märgivad taotlejad, millis(t)esse nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonda(desse) projekt panustab. Innovatsiooniosaku puhul kontrollib rakendusüksus esitatud andmete õigsust. Arendusosaku puhul hinnatakse eraldi projekti panust nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonda(desse). Projektid, mis ei panusta ühtegi nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonda, tunnistatakse nõuetele mittevastavaks ja rakendusüksus teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse. Soovitav on enne taotluse esitamist konsulteerida rakendusüksusega ja küsida eelhinnangut projekti vastavusest nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonnale.

Määruses on täpsustatud ka nõustamise ja vahendamise mõisteid. Vastav vajadus tuleneb eelnevate toetusmeetme rakendamise kogemusest, mil vastavad mõisted tekitasid taotlejates segadust.

Täiendavalt on määruses defineeritud väike- ja keskmise suurusega ettevõtja ja innovatsiooni mõisteid, kasutades selleks üldisemaid Eesti või Euroopa Liidu definitsioone.

² <https://www.hm.ee/et/taie-fookusvaldkonnad>

Määruse §-s 3 kehtestatakse toetuse andmise eesmärk ja tulemus. Toetuse eesmärk on Eesti VKE-de konkurentsivõime suurendamine läbi eelduste loomise uuenduslike ja kõrgema lisandväärtusega toodete, teenuste ja tehnoloogiate väljatöötamiseks. Kusjuures toetatakse vaid projekte, mis panustavad vähemalt ühe nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonda ja selle eesmärkide saavutamisse. Toetatakse VKE-de ja innovatsiooniteenuse pakkujate koostööd, mille eesmärk on teadmiste- ja tehnoloogiasiirde, intellektuaalomandi kaitse alase võimekuse kasv ning koostöö tihendamine teadus- ja arendusasutustega ning nõustamise ja insenertehnilisi teenuseid pakkuvate ettevõtjatega, sealhulgas eeluuringuid ning tootmis- ja tehnoloogiaalast nõustamist pakkuvate asutustega. Taotlustes kirjeldavad ettevõtted konkreetsemalt, mis on nende projekti eesmärk, sh probleemi või arengutakistuse kirjeldus ning kuidas valitud vahendid (nt tehnoloogiasiire ülikoolist) selle probleemi lahendamisele kaasa aitab.

Eesmärgi saavutamiseks on käesolevas määruses välja töötatud kaheastmeline osakute toetusskeem. Innovatsiooniosakuga toetatakse esmakordsete kontaktide loomist toetuse saaja ja innovatsiooniteenuse pakkuja(te) vahel ning arendusosakuga toetatakse jätkukoostööd, sh innovatsiooniosakuga võrreldes mahukamat koostööd. Kui innovatsiooniosaku kasutamise tulemusel on selgunud, et koostööprojektil on potentsiaali edasiarendusteks, saab selleks taotleda arendusosakut. Jätkutegevuste eeldus võib seega olla innovatsiooniosaku edukas kasutamine ja projekti tulemusel saavutatud teadmine projektiidee edasiarendamise potentsiaalset, kuid arendusosaku taotlemise kohustuslik tingimus ei ole varasem innovatsiooniosaku kasutamine. See tähendab, et VKE vajadus saada oma uuendusliku idee teostatavuse ja tasuvuse kohta igakülgselt teavet ei pea tulenema innovatsiooniosaku projektist. Sammuti ei pea jätkutegevusi läbi viima sama teenusepakkujaga vaid tulenevalt ettevõtja vajadustest võib valida parima koostööpartneri jätkutegevuste elluviimiseks.

Määrus panustab koos rakenduskava meetme teiste sekkumistega järgmistesse väljund- ja tulemusnäitajatesse:

Tabel 1. Rakenduskava väljundnäitajad

Indikaator	Ühik	Baastase (2021)	Vahetase (2024)	Sihttase (2029)	Andmeallikas	Mõõtmis-sagedus
1. Toetatavad ettevõtjad*	Ettevõtjad	0	80	400	SFOS, projektiaruanded	Üks kord projekti jooksul
2. Toetustega toetatavad ettevõtjad	Ettevõtjad	0	80	400	SFOS, projektiaruanded	Üks kord projekti jooksul
3. Teadusasutuste koostööd tegevad ettevõtjad	Ettevõtjad	0	40	200	SFOS, projektiaruanded	Üks kord projekti jooksul

* Sh peetakse eraldi arvestust mikro-, väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate üle.

Tabel 2. Rakenduskava tulemusnäitajad*

Indikaator	Ühik	Baastase (2021)	Sihttase (2029)	Andmeallikas	Mõõtmis-sagedus
------------	------	-----------------	-----------------	--------------	-----------------

1. Erasektori investeeringud, mis täiendavad avaliku sektori toetust	Euro	0	4 000 000	SFOS, projekti taotlus	Projekti rahastamise otsuse tegemise ajal või selle muutmisel
2. VKE-d, kellel on suurem lisandväärtus töötaja kohta	Ettevõtjad	0	80	SFOS, projektiaruanded, Äriregister	Pärast projekti lõppemist (ülejärgmisel aastal)

**Tulemusnäitajate andmed sisestab RÜ.*

Tulemus- ja väljundnäitajad on kokku lepitud ja Euroopa Komisjonile esitatud poliitikaeesmärgi „Nutikam Eesti” perioodi 2021-2027 näitajate metoodikas. Vastavas dokumendis on toodud ka iga näitaja sihttaseme arvutuskäik. Juhul kui ühte indikaatorisse panustab mitu erinevat sekkumist, siis on toodud iga sekkumise kohta eraldi arvutuskäik.

Määruse rakendamisel saavad otseselt kasu Eesti VKE-d, sekkumine aitab kasvatada nende teadmiste- ja tehnoloogiaalast võimekust ning luua alused tulevikus uudsete või oluliselt uuendatud toodete, teenuste ja tehnoloogiate väljatöötamiseks. Täiendavat kasu saavad innovatsiooniteenuse pakkujad läbi teenuse osutamise ning kaasneva koostöökogemuse ja teadmiste kasvu.

Toetuse andmisel mõeldakse Eesti 2035 aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamist tasakaalustatud regionaalset arengut, soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipääsetavust, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel järgmiste näitajatega:

- 1) soolise võrdõiguslikkuse indeks;
- 2) hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik;
- 3) ligipääsetavuse näitaja;
- 4) väljaspool Harjumaad loodud sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta Euroopa Liidu 27 keskmisest;
- 5) ressursitootlikkus.

Toetuse taotlejad peavad analüüsima, kuidas projekt panustab otseselt või kaudselt eelpool nimetatud näitajate ja Eesti 2035 põhimõtete saavutamisse ning kirjeldama taotluses, kas ja kui jah, siis milliste projekti tegevustega neid saavutatakse. Juhul kui tuvastatakse projekti puutumus mõne Eesti 2035 põhimõtte ja näitajaga, tuleb ka lõpparuandes kirjeldada, kuidas projekti käigus puutumust arvestati. Tasakaalustatud regionaalarengu näitaja „väljaspool Harjumaad loodud sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta Euroopa Liidu 27 keskmisest“ saavutamist aitavad lisaks toetada rakendusasutuse ja rakendusüksuse tegevused regionaalse tasakaalustatuse suurendamiseks.

Määruse §-s 4 nimetatakse sekkumise rakendusasutus ja rakendusüksus. Määruse rakendamisel täidab rakendusasutuse ülesandeid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning rakendusüksuse ülesandeid Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

Määruse §-s 5 sätestatakse vaidemenetluse kord. Rakendusüksuse toimingute või otsuste peale võib esitada vaide vastavalt ÜSS2021_2027 §-s 31 kehtestatud korrale. Vaide lahendab üldjuhul rakendusüksus. Juhul, kui vaide on esitatud taotluse rahuldamise (§ 18), rahuldamata jätmise (§ 15 ja § 19), taotluse osalise või kõrvaltingimustega rahuldamise otsuse peale (§ 20), tegeleb vaide lahendamisega rakendusasutus. Vaide vaadatakse läbi haldusmenetluse seaduses

sätetatud korras. Vaidemenetlusega seotud teave, dokumendid ja vaideotsus toimetatakse vaide esitajale kätte elektrooniliselt.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Peatükk sätestab määruse raames toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud, projekti abikõlblikkuse perioodi, toetuse maksimaalsed määrad ning nendega seotud tingimused.

Määruse §-s 6 nimetatakse määruse raames toetatavad tegevused.

Kõik tegevused, millele toetust antakse, peavad panustama määruse §-s 3 nimetatud näitajate saavutamisse ning olema taotleja jaoks uudse lahenduse arendamisele suunatud.

Lõikes 2 on täpsustatud, millised on antud määruse mõistes abikõlblikud innovatsiooniteenused. Toetatavad tegevused võivad hõlmata erinevaid tegevusi, mis on suunatud toote, teenuse või tehnoloogia väljatöötamiseks, parendamiseks, sh toote-, teenuse- ja protsesside erinevatele nõuetele vastavusse viimiseks ja ka skaleerimiseks. Samuti on loetelu koostamisel arvesse võetud, et toetatavate tegevuste kaudu oleks võimalik arendada või täiustada erinevas arendusfaasis olevaid tooteid, teenuseid või protsesse, täites lisandväärtuse kasvatamise eesmärgi. Oluline on, et toetatav tegevus oleks taotleja (soovitavalt siiski Eesti või maailma) jaoks uudse lahenduse arendamisele suunatud.

Eelnevate osaku toetusmeetmete rakendamise kogemusest tulenevalt vajavad täpsustamist järgnevad tegevused:

- teenusearenduse tehnoloogiaalane nõustamine – teenusearenduse mõiste sisaldub tootearenduse mõistes, mis on üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 86 sätestatud tegevus;
- prototüüpide ehk tehnoloogiliste näidiste valmistamine võimaldab erinevates valdkondades luua proovitooteid, mudelid, kontseptsioone, mis on täiesti uued või ka täiendatud, ja mida on võimalik tootmise eesmärgil kopeerida või millest on võimalik teha arendus- või tootmisprotsessi tarbeks ärilisi otsuseid. Prototüübi valmistamine võib endas sisaldada ka disainiteenust;
- demonstreerimine on eelkõige katsetamine eesmärgiga tõestada toote, teenuse või tehnoloogia valmisolekut;
- tehnoloogiline komponent on toote, teenuse või protsessi oluline osa, mis oma omaduste, nt kiirus, vastupidavus, turvalisus, kaudu määrab arendatava ja täiustatava toote, teenuse või protsessi ärilise väärtuse ettevõtte jaoks. Toetatakse uudse või täiustatud tehnoloogilise komponendi arendust, testimist ja demonstreerimist.
- patendi, kasuliku mudeli või tööstusdisainilahenduse puhul on abikõlblikud vaid need tegevused, mis on vajalikud esmakaitse taotlemiseks või registreerimiseks. Patendi, kasuliku mudeli või tööstusdisainilahenduse kehtivuse hoidmise tasud ei ole abikõlblikud.

Lõikes 3 täpsustatakse, et nõustamine viiakse läbi eelmise lõike punktides 1, 2, 4, 5 ja 6 nimetatud tegevuse käigus, et suunata innovatsiooni- ja arendusosakute toetusi senisest veel enam läbi toote, teenuse ja tehnoloogia muutmise lisandväärtuse kasvatamiseks. Määruse raames ei ole võimalik teostada ainult toote-, teenuse- või tehnoloogiaalast nõustamist – nõustamistegevus peab olema otseselt seotud lisandväärtust loova arendustegevusega.

Lõikes 4 täpsustatakse, et toetatakse tegevusi, mis on kooskõlas EL ja riiklike keskkonnaalaste õigusaktidega ning mis ei tekita olulist kahju Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL)

2020/852 artikkel 17 tähenduses. Tegu on nn „ei kahjusta oluliselt“ printsibiiga, mille eesmärk on tagada, et ükski investeering või toetus ei tohi kahjustada oluliselt keskkonnanäesmärkide saavutamist. Rakenduskava meetmete kontekstis on läbi viidud „ei kahjusta oluliselt“ hindamine, mille tulemusena järeldati, et rakenduskava meede „Ettevõtluse ja innovatsiooni edendamine/konkurentsivõimelise ettevõtlus- ja tarbimiskeskonna tagamine“ ei kahjusta oluliselt ühtegi keskkonnanäesmärki, mõnede eesmärkide puhul tuvastati kaudne positiivne mõju. Käesoleva sekkumise analüüs on läbi viidud seletuskirja lisas 3. Analüüsi järeldusena leiti täiendavalt, et antav toetus ei kahjusta oluliselt keskkonnanäesmärke ning pigem omab kaudset positiivset mõju eesmärkide saavutamisele.

Lõikes 5 on nimetatud tegevused, mida määruse raames ei toetata, kuivõrd need ei panusta määruse eesmärkide saavutamisse. Vajadus tuua eraldi välja mittetoetatavad tegevused tuleneb eelnevate osakute toetusmeetmete rakendamise kogemusest ja soovist, et toetust kasutataks võimalikul efektiivselt sekkumise eesmärkide täitmiseks. Võrreldes eelmise perioodi määrusega on lisatud mittetoetatavate tegevuste hulka ka rutiinne tarkvara arendamine ja uuendamine, mis ennekõike sisaldab kas taotleja või teenuse pakkuja olemasoleva tarkvara arendamist, täiustamist või uuendamist. Infotehnoloogia valdkonna projektidel on soovituslik lähtuda Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse koostatud juhise „Tehnilise valmisoleku taseme määramine IT-projektides“³. Täiendavalt on täpsustatud, et ettevõtte sisesed protsessid või teenuste arendamine ei ole abikõlblik. Sekkumise eesmärk on toetada ettevõtte toote või teenuse arendamist, mis on suunatud väljapoole ettevõtet. Ettevõtte siseste protsesside ja teenuste arendamiseks on olemas teised toetusmeetmed, näiteks ettevõtluse ja infotehnoloogiainistri määruse nr 65 alusel antav „Ettevõtete digipöörde toetus“.

Lisaks sätestatakse täiendavalt, et toetust ei saa kasutada tegevustele, mis on välistud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/1058 artikli 7 alusel, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Ühtekuuluvusfondist mittetoetatavaid tegevusi. Sellisteks tegevusteks on näiteks tuumajaamade rajamine; investeeringud jäätmekäitluse rajatiste võimsusesse (v.a. investeeringud tehnoloogiasse, et võtta jäätmekäitlusest saadud materjale taaskasutusse ringmajanduse eesmärgil); investeeringud seoses fossiilkütuste tootmise, töötlemise, transpordi, jaotuse, ladustamise või põlemisega (v.a. näiteks kaugkütte- ja kaugjahutussüsteemide töhustamine, soojus ja elektri koostootmisjaamade ajakohastamine töhustuse koostootmise eesmärgil, investeeringud maagaasikütel töötavatesse kateldes ja küttesüsteemidesse). Välistuste eesmärk on tagada toetatavate tegevust koostöös „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtetega.

Määruse §-s 7 kehtestatakse toetuse abikõlblikud kulud ning nõuded innovatsiooniteenuse pakkujale innovatsiooniosaku ning arendusosaku raames.

Esiteks sätestatakse üldiselt, et kulu on abikõlblik, kui see on koostöös Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-ga 15, käesolevas määruse tingimustega ja taotluse rahuldamise otsusega.

Lõikes 2 sätestatakse abikõlblikud kulud. Abikõlblike kulude puhul lähtutakse jällegi sekkumise eesmärkidest ja toetatavatest tegevustest. Innovatsiooni- ja arendusosaku puhul on abikõlblikud sisseostetavate teenuste kulud, mis on koostöös määruse § 6 lõikes 2 toodud tegevuste elluviimisega ning mis on hangitud määruses defineeritud innovatsiooni- või arendusteenuse osutajalt.

³ https://www.eas.ee/wp-content/uploads/2021/06/EAS_TRL_A4-IT-1.pdf

Piiritlemaks, keda antud määruse puhul on silmas peetud innovatsiooniteenuse pakkujana, on lõikes 3 ja 4 loetletud võimalikud innovatsiooniteenuse pakkujad innovatsiooniosaku ja arendusosaku raames. Arendusosaku puhul on täiendavalt lubatud infotehnoloogiaalaste teenuste, biotehnoloogiaalaste teadus- ja arendusteenuste ning teadus- ja arendustegevusega muude loodus- ja tehnikateaduste valdkonnas tegutsevad teenusepakkujad, kelle toetuse taotlemisele eelneval majandusaastal oli müügitulu suurem kui 50 000 eurot. Müügitulu kontrollitakse äriregistri andmete alusel st taotleja ei pea esitama lisateavet. Juhul, kui taotluse esitamise tähtaeg on enne eelmise aasta majandusaasta aruande esitamise tähtaega, vaadatakse sellele eelnenud aasta müügitulu. Näiteks, kui taotlus esitatakse 2023. a märtsis ja teenusepakkuja pole 2022. a majandusaasta aruannet esitanud enne tähtaeg (30.06.2023), kontrollitakse 2021. a majandusaasta aruande andmeid.

Innovatsiooni- ja arendusosaku välismaa teenusepakkujate tegevusala puhul arvestatakse EMTAKidele vastavate NACE koodidega. EMTAK on Eesti siseriiklik majanduse tegevusalade klassifikaator Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1893/2006, millega kehtestatakse majanduse tegevusalade statistiline klassifikaator NACE Revision 2 ning muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 3037/90 ja teatavaid EÜ määrusi, mis käsitlevad konkreetseid statistikavaldkondi (ELT L 393, 30.12.2006, lk 1–39) tähenduses, mis on kehtestatud justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord” lisas 16 „Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK)”. Kui konkreetsetes riigis ei ole NACE koodid kasutusel, siis ei saagi olla teenusepakkujaks. Välismaiste teenusepakkujate tegevusalade koodide ja müügitulu tõendava informatsiooni esitamine on taotleja kohustus.

Teenusepakkujate määratlemisel on lähtutud tegevustest, nende eesmärgist ning asjaolust, et nimetatud tegevusi saavad osutada innovatsiooniteenuse pakkujad, sh on oluline, et VKE-d teeksid koostööd kvaliteetsete teenusepakkujatega. Teenusepakkujate kvaliteedi tagab nende oma valdkonna seadusele (nt TA-asutused), standardile (kõrgkoolid) või teistele nõuetele (nt nõuded patendivolinikule, akrediteerimine) vastamine. Akrediteeritud isik on katse-, kalibreerimis- ja taotluslaborid, inspekteerimisautus ning toote, personali ja juhtimissüsteemi sertifitseerimisasutus, kasvuhoonegaaside heitkoguste ja EMAS tõendamisasutus või võrdluskatsete korraldaja, kes on akrediteeritud riigi poolt tunnustatud ja asjakohaste rahvusvahelistele standardite nõuetele vastav akrediteerimisasutuse poolt. Ühtlasi koostab Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus nimekirja teenusepakkujatest, kes määruses toodud tingimustele vastavad, lihtsustades sellega ettevõtjatel teenusepakkuja otsimist ja valimist.

Arendusosaku puhul on täiendavalt abikõlblikud arendustöötaja personalikulud ja materjalide kulu. Arendustöötaja töökoht peab asuma Eestis – personalikulu rahastamisel lähtub rakendusüksus vastava valdkonna palgatasemest, kasutades selleks avalikke ja kättesaadavaid andmeid, näiteks Statistikaameti palgaandmeid. Arendustöötaja palkamine ei ole abikõlblik olemasolevate töökohtade täitmiseks, olemasolevate töötajate asendamiseks ega olemasolevate töötajate palgakuludeks. Arendustöötaja töökoht tuleb luua pärast taotluse esitamist, kuna tegevused, mis on tehtud enne taotluse esitamist, ei ole abikõlblikud. Arendustöötaja palgakulu kui abikõlbliku kulu võimaldamisega luuakse eeldus, et ettevõttes kasvavad teadmised ja oskused arendustegevuste hilisemaks iseseisvaks läbiviimiseks. Arendustöötaja palgakulu maksimaalne määr projekti abikõlblikust summast on kuni 50% tagamaks, et projektis jääb vahendeid ka teenuste sisseostmiseks ja/või vajalike materjalide soetamiseks. Minimaalselt peab arendustöötaja töötama taotleja juures 0,2 töökoormusega, töötades projekti heaks minimaalselt 8 tundi nädalas. Arendustöötajaga peab taotleja sõlmima töölepingu. Töövõtuleping või võlaõiguslik lepingu alusel töötamine on sisuliselt samamoodi teenuse sisseostmine ning ei annaks taotlejale lisandväärtust, mis kaasneks püsiva arendustöötaja

töökoha loomisega. Materjalide puhul peetakse silmas toorainet katsetuste-eksperimentide tarvis, loodava prototüübi osiseid, materjali, mis kasutatakse ära projekti tulemi loomiseks projekti jooksul. Materjalide alla ei kuulu põhivara soetamine, sh vahendite ja seadmete soetamine.

Lõikes 8 määratakse, et abikõlblikud ei ole lisaks ühendmääruse §-s 17 loetletud kuludele sellised kulud, mis ei ole projektiga seotud või on projekti elluviimise seisukohast põhjendamatud või ebaolulised. Abikõlblike kulude hulka ei arvata ka tehinguid seotud isikute vahel. Seotud isikute määramisel lähtutakse tulumaksuseaduse §-st 8, mille põhjal käsitletakse seotud isikutena muu hulgas järgmisi isikuid:

- ühte kontserni kuuluvad äriühingud äriseadustiku § 6 tähenduses;
- juriidiline isik ja füüsiline isik, kellele kuulub vähemalt 10% selle juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- isikule kuulub koos teiste temaga seotud isikutega kokku üle 50% juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või õigusest juriidilise isiku kasumile;
- juriidilised isikud, kelle aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest üle 50% kuulub ühele ja samale isikule või seotud isikutele;
- isikud, kellele kuulub üle 25% ühe ja sama juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- juriidilised isikud, kelle juhatuse või juhatust asendava organi kõik liikmed on ühed ja samad isikud.

Seotud isikute piirang on käesoleva määruse kontekstis oluline tehingute puhul taotleja ja teenusepakkuja vahel, kes tulumaksuseaduses sätestatud tingimustel ei tohi olla omavahel seotud. Vastasel korral ei ole tehingute kulud käesoleva määruse alusel abikõlblikud. Täiendavalt rõhutakse, et käibemaks on igal juhul abikõlbmatu.

Kõik abikõlblikud kulud peavad olema põhjendatud, läbipaistvad ja taotluses piisavalt detailselt kirjeldatud.

Määruse §-s 8 kehtestatakse projekti abikõlblikkuse periood.

Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõppevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti abikõlblikkuse periood algab taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud hilisemast kuupäevast ning lõppeb taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2029. aastal. Taotleja ei tohi projektiga seotud tegevustega alustada ega võtta kohustusi nende tegevuste elluviimiseks enne taotluse esitamist rakendusüksusele.

Innovatsiooniosaku maksimaalne abikõlblikkuse periood on 12 kuud, arendusosakul maksimaalselt 18 kuud. Projekti abikõlblikkuse perioodile on seatud minimaalne kestus 4 kuud, vähendamaks projektide ebaõnnestumise riski, kuna senise praktika kohaselt on mitmed ettevõtjad hinnanud üle enda võimet läbi viia arendusprojekte.

Toetuse saajal on õigus taotleda projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamist, kui projekti elluviimisel on ilmnunud toetuse saajast sõltumatud asjaolud, ja seda tingimusel, et saavutatav tulemus haakub jätkuvalt sekkumise eesmärkidega ja projektiga ning projekti tegevused on planeeritud lõpetada hiljemalt 2029. aasta 31. augustiks. Pikendamisel võib abikõlblikkuse periood ületada paragrahvi 8 lõikes 4 sätestatud abikõlblikkuse perioodi kestust. Seega näiteks juhul kui arendusosaku projekt kestus oli algselt 14 kuud ning seda pikendatakse 6 kuu võrra,

siis on kogu projekti kestus 20 kuud, ületades lõikes 4 sätestatud abikõlblikkuse perioodi kestuse.

Projekt on lõppenud siis, kui on täidetud järgmised kaks tingimust: 1) rakendusüksus on kinnitanud projekti lõpparuande ja 2) rakendusüksus on toetuse saajale teinud viimase väljamakse.

Määruse §-s 9 sätestatakse toetuse maksimaalne summa ja osakaal.

Meetme „Ettevõtete TAI-mahukuse ja teadmussiirde võimekuse suurendamine“ kogumaht Euroopa Regionaalfondi vahenditest on 94 miljonit eurot, millest käesoleva määruse kehtestatava sekkumise elluviimiseks on ette nähtud 8 240 000 eurot.

Toetuse maksimaalne summa ühe projekti kohta on 7500 eurot innovatsiooniosaku ja 35 000 eurot arendusosaku kohta. Innovatsiooniosaku maksimaalset toetussummat on võrreldes eelmise perioodiga tõstetud 1500 euro võrra, tulenevalt kiirest inflatsioonist. Arendusosaku maksimaalne maht on säilitatud, kuna eelmise perioodi sekkumise statistika näitas, et enamasti maksimaalset toetussummat ei taotleta ning suuremamahulisteks projektideks sobivad teised toetusmeetmed (näiteks rakendusuuringute programm või tootearenduse toetus) paremini. Toetuse maksimaalne osakaal abikõlblikest kuludest on innovatsiooniosakul 80% ja arendusosakul 70%. Taotleda võib väiksemat summat kui maksimaalne summa. Juhul kui projekti abikõlblikud summad ületavad toetuse piirmäärasid, määratakse maksimaalne toetuse summa ning ülejäänud kulud katab toetuse taotleja.

Omafinantseeringu all ei käsitleta teisi riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või Euroopa Liidu institutsioonide või fondide antud tagastatavaid või tagastamatuid toetusi.

Antud paragrahv sätestab ka vähese tähtsusega abi määrusest tulenevad piirangud ettevõtjale. Vähese tähtsusega abi piirsumma on 200 000 eurot jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta kohta kokku. Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on VTA määruse artikli 2 lõike 2 kohaselt omavahel seotud. Ettevõtjad on omavahel seotud, kui:

- a) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike hälteenamust;
- b) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest;
- c) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
- d) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike hälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on punktides a–d kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu.

Ühtlasi arvestatakse vähese tähtsusega abi andmisel VTA määruses sätestatud kumuleerimisreegleid.

3. peatükk

Toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale ja taotlusele

Peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse taotlemine ja millistele nõuetele peab vastama taotleja ja taotlus.

Määruse §-s 10 kehtestatakse nõuded taotlejale.

Vastavalt määruse tingimustele saab toetuse taotlejaks olla Eesti äriregistrisse kantud väike- või keskmise suurusega ettevõtja, kuna osaku-tüüpi toetusmeetmete sihtrühm on vastavalt sekkumise eesmärkidele ja toimumisloogikale VKE.

Lisaks ühendmääruse § 3 lõikes 2 sätestatud tingimustele ei tohi ka taotleja üle valitsevat mõju omava isiku suhtes olla algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust ega tehtud pankrotiotsust.

Täiendavalt seatakse tingimused, mis välistavad otsese seose taotleja ja teenuse pakkuja vahel. Taotleja juures töölepingu või võlaõigusliku lepingu alusel töötav isik, juhtorgani liige ei tohi olla töötanud projekti kestuse ajal ega ühe aasta jooksul enne projekti algust IOT-s või AOT-s. Juhul kui IOT või AOT puhul on tegemist TA asutuse või kõrgkooliga, ei tohi taotleja juures töölepingu või võlaõigusliku lepingu alusel töötav isik olla töötanud projekti kestuse ajal ega ühe aasta jooksul enne projekti algust vastava TA asutuse või kõrgkooli struktuuriüksuses, mis osutab taotlejale projektis kirjeldatud teenust. Näiteks, kui teenuse pakkujaks on Tartu Ülikooli Füüsika Instituut ning taotleja juures töölepingu või võlaõigusliku lepingu alusel isik, juhtorgani liige, osanik või aktsionär töötab samal ajal või aasta enne projekti algust Tartu Ülikooli Keemia Instituudis, siis esimese tingimuse kohaselt ei vasta taotleja määruse tingimustele ning ei saa antud teenuse pakkujalt teenust tellida. Samas, kuna Tartu Ülikool on TA asutus, siis kehtib talle teine tingimus ning kuna Füüsika Instituut ja Keemia Instituut on erinevad Tartu Ülikooli struktuuriüksused, siis ei ole teenuse pakkuja ja toetuse taotleja vahel otsest seost.

Määruse §-s 11 kehtestatakse, et taotleja on kohustatud täitma ühendmääruse § 2 lõikes 3 sätestatud nõudeid.

Määruse §-s 12 sätestatakse nõuded taotlusele.

Esitatud taotlus peab vastama ühendmääruse § 4 lõikes 1 ja 2 sätestatud nõuetele. Lisaks peab taotluses elluviidavad tegevused panustama vähemalt ühte § 2 lõikes 5 nimetatud nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonda ja selle eesmärkidesse.

Antud paragrahv sätestab ka taotlusele lisatavad andmed ja dokumendid. Esitatavad andmed koosnevad määruses loetletud taotleja ja projekti andmetest, taotleja taotlusele eelnenud kvartali bilansi ja kasumiaruande andmetest, projekti lühikirjeldusest, innovatsiooni- või arendusteenuse hinnapakumisest koos tegevuste lühikirjeldusega. Hinnapakumine küsitakse taotluse esitamisel selleks, et taotleja oskaks realistlikult hinnata projekti eelarvet ning kestvust ning oleks saanud esmase tagasiside teenusepakkujalt projekti elluviimise realistlikkuse osas. Alates 20 000 euro suuruste tehingute puhul tuleb esitada lähteülesanne ja selle alusel koostatud vähemalt kaks sõltumatut ja omavahel võrreldavat hinnapakumist. Pakkujad on sõltumatud, kui nende osanikud, aktsionärid, liikmed või juhtorgani liikmed ei oma osalust üksteise äriühingus ega kuulu üksteise juhatusse või nõukokku. Kui kahte sõltumatut hinnapakumist ei ole võimalik esitada või kui ei valita odavaimat pakumust, esitatakse sellekohane põhjendus. Taotleja peab analüüsima, kas projektil on puutumus § 3 lõikes 5 nimetatud näitajatega ning taotluses kirjeldama tegevusi, mis aitavad kaasa näitajate ja riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisse.

Innovatsiooni- ja arendusosaku taotlusele lisaks nõutavate dokumenti puhul on teatav erisus. Nimelt tuleb arendusosaku taotlemisel esitada ka projektiplaan. Kui arendusosakuga taotletakse arendustöötaja kaasamist, tuleb esitada vastava isiku elulookirjeldus (CV) ning haridust või kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad või väljavõte Eesti hariduse infosüsteemist.

Innovatsiooni- ja arendusosaku taotluses tuleb esitada taotleja ja IOT või AOT poolt moodustatava projekti meeskonna liikmete elulookirjedused.

Täiendavalt tuleb esitada volikiri, kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel, taotleja kontserni liikmete skeem, taotleja kinnitus vastavus määruse §-s 10 toodud nõuetele, taotlejate kinnitus esitatud andmete õigsuse kohta. Lõpetuseks tuleb projekti taotlejal kinnitada, et projekti elluviimisel ei riivata Euroopa Liidu põhiõiguste hartas toodud põhiõigusi ja järgitakse „ei kahjusta oluliselt“ põhimõtet keskkonnanäesmärkide saavutamiseks.

Kui taotleja on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, esitab taotleja sellekohase teabe. Selle abi kontrollib ja ennetab rakendusüksus tegevuste võimalikku topeltrahastust.

Määruse §-s 13 sätestatakse toetuse taotlemise kord.

Toetuse taotlemine toimub jooksvalt kuni eelarvevahendite ammendumise või toetuse taotlemise perioodi lõppemiseni. Taotluste vastuvõtmise alustamisest, lõppemisest ja peatamisest ning rahastamise eelarvest annab rakendusüksus teada oma veebilehel. Juhul kui registreeritud taotluste, mille kohta ei ole tehtud rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, taotletav rahaline summa saab vähemalt võrdseks sekkumise tegevuse eelarve vaba jäägiga, menetletakse taotlusi nende esitamise järjekorras. Taotlus esitatakse rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu taotleja esindusõigusliku isiku poolt digitaalselt allkirjastatuna.

Ühtlasi kehtestatakse, et nii innovatsiooni- kui ka arendusosaku toetust on võimalik saada ühel ettevõtjal kuni kaks korda ehk kokku kuni neli osakut, sarnaselt eelmise perioodi sekkumisele. Toetuste saamisel arvestatakse neid projekte, mis on lõpetatud ja mille puhul on tehtud toetuse väljamaksed. Kusjuures arvestatakse antud määruse ja eelmise perioodi määruse alusel antud toetusi. Piirangu kehtestamisel lähtutakse põhimõttest, et osakud on mõeldud ennekõike alustavatele ettevõtjatele esmasteks koostööprojektideks innovatsiooniteenuse pakkujaga. Koostöö tulemusel saadud uue teadmise või toote läbi peaks ettevõtjal avanema võimalus kasvada ning edaspidi viia läbi sarnaseid tegevusi kas omavahenditest või kasutades toetusmeetmeid, mis on suuremahulisemad ja eeldavad ettevõtjalt eelnevat kogemust ning suuremat sisemist võimekust. Võimalus mõlemat toetust taotleda kaks korda on seatud sisse seetõttu, et teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni üheks tunnuseks on ettemääramatus ja ebaõnnestumise võimalus, mistõttu peab ettevõtjatel säilima täiendav võimalus toetusele.

Kuna eeldus on, et taotlejal on piiratud kogemus innovatsiooniprojektide elluviimisel ning vähene sisemine võimekus, siis samaaegselt võib elluviimisel olla üks osaku projekt. Selline lähenemine suurendab projekti õigeaegset elluviimise võimalust, sammuti tagab selle, et ettevõtjal on aega projekti tulemusi analüüsida ja hinnata, kas projektile on vaja jätkutegevusi uue osaku näol.

4. peatükk

Taotluse menetlemine

Peatükis kirjeldatakse taotluse menetlemise protsessi ning taotluse valikukriteeriume ja -metoodikat. Peatükk sätestab tingimused ja korra taotluse rahuldamiseks, rahuldamata jätmiseks, osaliseks või kõrvaltingimusega rahuldamiseks.

Määruse §-s 14 sätestatakse taotluse menetlemise kord.

Paragrahvis määratakse taotluste menetlemise aeg, innovatsiooniosaku taotluse menetlemiseks nähakse ette 10 tööpäeva ja arendusosaku taotlusele 20 tööpäeva alates taotluse esitamisest rakendusüksusele. Taotluse menetlemise aega võib pikendada ühendmääruse § 6 lõikes 2 nimetatud juhul. Määruses ei täpsustata, mitme tööpäeva võrra menetlemise aeg võib pikeneda, selle määrab rakendusüksus vastavalt vajadusele, kuna puuduste eemaldamine ja lisateabe esitamine võib erinevatel juhtudel võtta erineva aja. Küll aga lähtutakse põhimõttest, et haldusmenetlus viiakse läbi mõistliku ajaga. Rakendusüksusel on õigus taotlus rahuldamata jätta ilma seda sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole rakendusüksuse määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud.

Määruse §-s 15 sätestatakse, kuidas ja millistel tingimustel toimub taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamine.

Rakendusüksus tunnistab taotleja ja taotluse vastavaks juhul, kui ta vastab käesoleva määruses ja ühendmääruses sätestatud nõuetele. Nõuetele vastavate taotleja ja taotluse osas tehakse taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise otsus. Juhul kui taotleja või taotlus tunnistatakse nõuetele mittevastavaks, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse ilma projekti sisulise hindamiseta.

Määruse §-s 16 kehtestatakse arendusosaku valikukriteeriumid ja -metoodika.

Arendusosaku nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi ja nendes kirjeldatud projekte hinnatakse vastavalt valikumetoodikale, mille koostab rakendusüksus lähtudes määruses toodud arendusosaku taotluse valikukriteeriumitest. Valikumetoodika kooskõlastatakse rakendusasutusega ja tehakse kättesaadavaks rakendusüksuse veebilehel enne taotlemise avamist.

Arendusosaku taotluse valikukriteeriumid ning nende osakaalud koondhindest on järgmised:

Valikukriteerium	Osakaal koondhindest
1. Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele. Hinnatakse projekti panust toetuse andmise eesmärkide ja tulemuste täitmisel ja projekti mõju ettevõtja arengule.	50%
2. Projekti meeskonna pädevus ja võimekus viia ellu projekt ja projekti jätkutegevused. Hinnatakse ettevõttes projektiga seotud inimeste motiveeritust, teadmisi ja oskusi, ettevõtte võimet projekti ellu viia ning innovatsiooniteenuse pakkuja võimekust.	30%
3. Projekti kvaliteet. Hinnatakse projekti realistlikkust, selgust ja tulemuste mõõdetavust, sh hinnatakse ajakava ning eelarve põhjendatust. Kriteeriumi abil hinnatakse nii projekti põhjendatust kui kuluefektiivsust.	20%
4. Projekti panus § 1 lõikes 3 nimetatud strateegia sihi eesmärkidesse ja Eesti 2035 näitajate saavutamisse. Kriteeriumiga hinnatakse, kuidas lisaks projekti vahetutele eesmärkidele võetakse arvesse ja aidatakse kaasa Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalsete põhimõtete (sooline võrdõiguslikkus, võrdsed võimalused, ligipääsetavus, kestlik areng, keskkonnakaitse ja kliimanetraalsus ning regionaalareng) eesmärkide saavutamisele ja panustatakse seeläbi vastavasse strateegia riigi pikaajalise arengustrateegia näitajasse kasutamise. Näiteks, valikumetoodikas täpsustatakse, et	10%

regionaalarengu näitajasse panustatakse ainult juhul, kui projekt viiakse ellu väljaspool Harjumaad.	
--	--

Kriteeriumi osakaaludest nähtub, et 4. kriteeriumit käsitletakse boonuskriteeriumina, mis tähendab, et projektid, mis panustavad horisontaalsetesse teemadesse, saavad lisapunkte. Samas need projektid, mille puhul puutumust puudub, ei hinnata selle võrra madalama hindegga.

Arendusosaku taotluse hindamisel on rakendusüksusel õigus kaasata täiendavaid eksperte ja moodustada valikukomisjon, kooskõlastades valikukomisjoni moodustamise ja koosseisu rakendusasutusega. Arendusosaku taotlust hinnatakse kriteeriumite lõikes skaalal 0–4, taotluse koondhinne moodustub valikukriteeriumide hinnete kaalutud keskmisest. Seega on maksimaalselt võimalik saada koondhindeks 4,4. Valikumetoodika koostab rakendusüksus lähtudes antud paragrahvist, valikumetoodika kooskõlastatakse rakendusasutusega ning avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel.

Määruse §-s 17 kirjeldatakse innovatsiooniosaku valikukriteeriumeid. Sarnaselt eelmisele perioodile ei anta innovatsiooniosaku projektidele hindeid, vaid viiakse läbi vastavushindamine, mille käigus antakse hinnang, kas projekt vastab kõigile ühtekuuluvuspoliitika 2021–2027 rakenduskava üldistele valikukriteeriumitele.

Lõikes 1 hinnatakse, kas taotluses kirjeldatud projekt on kooskõlas asjakohase rakenduskava prioriteedi ja arengukava eesmärkidega ning panustab toetuse eesmärkide saavutamisse. Lõikes 2 hinnatakse projekti põhjendatavust sh kas taotluses on kirjeldatud kitsakoht/probleem, mida projektiga proovitakse lahendada ning kas tegevused ja ajakava on arusaadavad ja asjakohased eesmärgi saavutamise. Lõikes 3 hinnatakse projekti kuluefektiivsust sh kas toetuse summa on kooskõlas planeeritud tegevuste ja seatud eesmärkidega, kas eelarve on realistlik ning kas kulud on põhjendatud. Lõikes 4 hinnatakse, kas toetuse taotleja ja teenusepakkuja meeskond omab piisavata kvalifikatsiooni ja kogemust, et projekt edukalt ellu viia. Lõikes 5 hinnatakse, kas taotluses on analüüsitud puutumust § 3 lõikes 5 toodud näitajatega ning puutumise korral kirjeldatud panust nende saavutamisse.

Määruse §-s 18 sätestatakse taotluse rahuldamise tingimused ja kord.

Arendusosaku taotluse rahuldamine on seotud valikukriteeriumi lävendiga, mille ületamisel kuulub taotlus rahuldamisele. Taotlused, mis on saanud § 16 lõikes 5 loetletud valikukriteeriumite alusel koondhindeks vähemalt 2,50 ja mida ei ole valikukriteeriumites 1–3 hinnatud hindegga alla 2,00, kuuluvad rahuldamisele. Valikukriteeriumi 4 (projekti panus Eesti 2035 sihti ja näitajatesse) hinne alla 2 (puutumus puudub) ei välista taotluse rahuldamist. Vastavad lävendid on kehtinud eelmiste perioodi toetusmeetmete puhul ning on ennast õigustanud. Innovatsiooniosaku taotlused, mis vastavad kõigile § 17 kirjeldatud valikukriteeriumitele, kuuluvad rahuldamisele.

Taotluse rahuldamise otsuses täpsustatakse toetuse saaja õigusi ja kohustusi ning täpsustatakse tingimusi. Otsuses sätestatakse lisaks ühendmääruse § 8 lõikes 4 sätestatule projekti elluviimise tingimused ning aruannete esitamise tähtajad ja kord.

Määruse §-s 19 kehtestatakse taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja kord.

Taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel. Taotlejast sõltumata jätab rakendusüksus taotluse rahuldamata juhul, kui menetluses olevate taotluste rahaline maht ületab sekkumise tegevuste rahastamise eelarve vaba jäägi ja taotlust ei ole võimalik vastavalt ühendmääruse § 9 lõikes 1 sätestatule osaliselt rahuldada.

Määruse §-s 20 kehtestatakse tingimused ja kord, kuidas toimub taotluse osaline või kõrvaltingimusega rahuldamine.

Oluline on, et taotlust saab osaliselt rahuldada üksnes põhjendatud juhtudel ja tingimusel, et projekti eesmärk on saavutatav ka osalise toetusega. Taotluse rahuldatakse ühendmääruse § 9 lõikes 1 toodud juhtudel. Taotluse osalisel rahuldamisel võib muuta nii toetuse summat kui ka toetatavaid tegevusi. Taotluse osalise rahuldamisega peab nõustuma ka taotleja. Kui taotleja ei nõustu muudatustega või projekti eesmärgid ei ole saavutatavad, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Taotluse tingimusliku rahuldamise otsuse võib teha ühendmääruse § 9 lõikes 2 sätestatud juhtudel. Tingimusliku rahuldamise korral ei teki toetuse saajal õigust toetuse maksetele enne, kui ta on rakendusüksuse seatud kõrvaltingimused täitnud ning esitanud ka sellekohased andmed rakendusüksusele.

5. peatükk

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine

Peatükis sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise tingimused ja kord.

Määruse §-s 21 sätestatakse taotluse rahuldamise otsuse muutmise tingimused ja kord.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks peab selle algatama kas rakendusüksus või toetuse saaja, lähtudes ühendmääruse §-s 12 sätestatud tingimustest ja korrast. Rakendusüksus kontrollib muudatuste asjakohasust ja vajalikkust ning olenevalt taotletava muudatuse iseloomust, viib läbi projekti täiendava hindamise valikukriteeriumite põhjal. Juhul kui muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või tegevuste lõpetamise abikõlblikkuse perioodil, on rakendusüksusel õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus innovatsiooniosaku puhul kuni 10 tööpäeva ja arendusosaku puhul kuni 20 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise taotluse saamist.

Määruse §-s 22 kehtestatakse, et taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse osaliselt või täielikult kehtetuks vastavalt ühendmääruse või antud määruses nimetatud tingimustel ja juhtudel.

6. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Määruse 6. peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine ning millised on toetuse maksmise tingimused.

Määruse §-s 23 kehtestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tingimused ja kord.

Toetuse saaja esitab aruanded e-toetuse keskkonna kaudu taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustel ja tähtaegadeks. Innovatsiooniosaku saaja esitab vaid lõpparuande. Arendusosaku saaja esitab lisaks lõpparuandele ka vahearuaruande juhul, kui arendusosaku projekti elluviimise periood on pikem kui 12 kuud. Sellisel juhul on aruandluseperioodi pikkus minimaalselt 6 kuud ja maksimaalselt 12 kuud. Näiteks 15 kuud kestva projekti korral peab arendusosaku saaja esitama minimaalselt ühe vahearuaruande (kuni esimese 12 kuu kohta) ja

lõpparuande (peale projekti lõppemist). Samas on arendusosaku saajal võimalus esitada 2 vahearuanne (n: perioodid 1–6 kuud ja 7–12 kuud) ja lõpparuanne.

Lõpparuanne kajastab toetuse eluviimise terviklikku tegevusaruannet, kus toetuse saaja kirjeldab kogu projekti tegevusi ja töid, hindab tulemusi ja tegevuste edukust ja saavutatud eesmärgesid sh tegevuste kirjeldus, millega panustati Eesti 2035 põhimõtete ja näitajate saavutamisse lähtuvalt taotluses kirjeldatud puutumisele. Lõpparuanne esitatakse 30 kalendripäeva jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest.

Arendusosaku vahearuanne on lõpparuandega võrreldes märgatavalt lühem (soovituslikult kuni kaks lehekülge) ning selle eesmärk on saada ülevaade tegevuste hetkeseisust, mistõttu toetuse saaja kirjeldab nii juba teostatud töid ja tegevusi kui ka veel eeseesisvaid. Aruannete detailsemad soovituslikud vormid kehtestab rakendusüksus ja avalikustab need e-toetuse keskkonnas.

Määruse §-s 24 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Toetuse maksmise aluseks on tasutud kulud ning toetuse maksmisel lähtutakse ühendmääruse §-dest 24–27 ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustest ja korrast.

Ühendmääruse § 18 lõike 1 kohaselt tuleks osakute puhul rakendada lihtsustatud kulusid. Samas antud sekkumise puhul ei anna lihtsustatud kulude rakendamine soovitud eesmärki - osakute puhul tellitakse kindel teenus st üldjuhul esitatakse rakendusüksusele projekti kohta üks (maksimaalselt 2–3) kuludokument. Kuna osakud toetavad väga erinevate innovatsiooniteenuste sisseostmist, ei ole võimalik rakendada standardiseeritud ühikuhinda, kuna võimalike teenuste ring on lai ning pole võimalik igale teenusele kindlat ühikuhinda määrata. Kindlasummalist makset rakendamist pole võimalik teha, kuna ei ole ühtset tüüptulemust, mida tellitakse. Lisaks näitab eelmise perioodi analüüs, et kõik ei küsi maksimaalset toetuse summat, vaid lähtutakse millist teenust ja millises mahus tellitakse. Ühtse määra kasutamist saaks kaaluda vaid arendusosaku puhul, kuna innovatsiooniosaku korral ei ole personalikulud eraldi abikõlblikud. Samas ei ole kohustuslik ka arendusosaku puhul personalikulusid teha st varasem kogemus näitab, et kõik taotlejad ei soovi projekti elluviimiseks enda ettevõttesse arendustöötajat palgata. Ka pole see antud sekkumise eesmärk. Kokkuvõttes, nende argumentide põhjal rakendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnale kehtivat erandit, mille puhul on võimalik seirekomisjoni loal lihtsustatud kulude kasutamisest loobuda.

Kulude tõendamisel tuleb toetuse saajal rakendusüksusele esitada e-toetuse keskkonna kaudu raamatupidamise algdokumentid (edaspidi *kuludokumentid*). Kulud peavad olema pangapäevikandeteel tasutud ning kuludokumendi abikõlblike kulude summa peab olema minimaalselt 100 eurot. Rakendusüksusel on õigus kuludokumente menetleda kuni 20 tööpäeva, tähtaega on rakendusüksusel õigus pikendada, juhul kui kuludokumentides ilmneb puudusi, mida pole võimalik menetlemise tähtaja jooksul kõrvaldada.

7. peatükk

Toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

Peatükis kirjeldatakse toetuse saaja ning rakendusüksuse õigusi ja kohustusi.

Määruse §-s 25 kehtestatakse toetuse saaja õigused ja kohustused.

Toetuse saajal on õigus saada rakendusüksuselt teavet ja selgitusi, mis on seotud ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega.

Lisaks ühendmäärusest tulenevatele kohustustele peab toetuse saaja kasutama toetust vastavalt taotluse rahuldamise otsuses sätestatule ja vastama rakendusüksuse esitatud küsimustele toetuse saaja ja projekti teostamise kohta. Juhul kui toetuse saaja soovib vahetada teenusepakkujat, peab ta selle eelnevalt kooskõlastama rakendusüksusega kirjalikus taasesitatavas vormis.

Määruse §-s 26 sätestatakse rakendusüksuse õigused ja kohustused.

Rakendusüksusel on muu hulgas õigus toetada toetuse saaja juures kuludokumentide ja projekti elluviimise kontrolli ning nõuda täiendavate andmete esitamist. Rakendusüksusel on õigus peatada või lõpetada toetuse väljamaksmine ning nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub ÜSS2021_2027, selle alusel antud määrustes või käesolevas määruses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust. Lisaks on rakendusüksusel õigus vähendada toetuse suurust proportsionaalselt projekti taotluse rahuldamise otsuses kinnitatud maksumuse vähenemisel.

Lisaks ühendmääruses sätestatule on rakendusüksuse kohustuseks teavitada toetuse saajat kolme tööpäeva jooksul tema suhtes vastuvõetud otsusest ning säilitada vähese tähtsusega abi andmisega soetud andmeid koos teabe ja vajalike lisadokumentidega 10 aasta jooksul alates viimasest üksikabi andmisest. Lisaks on rakendusüksuse kohustus kontrollida projekti elluviimist, teostada sekkumise rahaliste jääkide seiret ja vajadusel anda ülevaadet rakendusasutusele, esitada toetuse andmise ja kasutamise aruandluseks vajalikke andmeid ja ülevaateid.

8. peatükk

Finantskorrektsioonid

Peatükis sätestatakse finantskorrektsioonide tegemise alused.

Määruse §-s 27 kohaselt juhindutakse finantskorrektsiooni otsuse tegemise ÜSS2021_2027 ja ühendmääruses sätestatust. Finantskorrektsioone kohaldatakse juhul, kui toetuse saaja on teinud mitteabikõlblikke kulutusi, on ilmnenud, et toetust ei ole kasutatud eesmärgipäraselt või toetuse saaja on jätnud saavutamata projektis lubatud tulemused ja see on mõjutanud kulude abikõlblikkust.

3. Määruse vastavus EL õigusele

Käesoleva määruse aluseks on ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Käesolev määrus on kooskõlas ka ÜSS2021_2027 aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/1058, 24. juuni 2021, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi;
- Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes;

- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks.

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumine võimaldab Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtjatele paremat ligipääsu innovatsiooniteenuse pakkujate teenustele, mis on oluline eeldus uute või oluliselt täiendatud toodete, teenuste, protsesside ja tehnoloogiate arendamiseks. Viimane omakorda on eeldus konkurentsivõime tõstmiseks ja ühtlasi lisandväärtuse kasvuks. Nimetatu viiakse ellu ettevõtjate teadmiste, oskuste ja võimekuse kasvu kaudu, mis saavutatakse koostööprojektide elluviimise tulemusel.

Innovatsiooniosaku kasutamise tulemusel laieneb nende ettevõtjate hulk, kes teevad esmakordselt koostööd mõne innovatsiooniteenuse pakkujaga, kelleks sagedamini on ülikoolid ja teised teadmusasutused. Esmakordse kontakti võimaldamine on oluline VKE-dele, kellel selleks sageli endal ressursse napib.

Arendusosak panustab ettevõtja ja innovatsioonipartneri pikaajalisema sünergia loomisse. Ettevõtjatel on võimalus analüüsida püstitatud probleeme mitmekülgset, et langetada otsus idee arenduspotentsiaali kohta.

Projektide elluviimise tulemusena peaks Eestis olema rohkem ettevõtjaid, kes on teinud koostööd mõne innovatsiooniteenuse pakkujaga, omandanud uusi teadmisi ja oskusi, on pädevamad ning oskavad omandatud ära kasutada ettevõttesisestes innovatsiooniprotsessides.

5. Määruse kooskõla seirekomisjoni valikukriteeriumitega

1. Projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja sekkumise eesmärkide saavutamisele:

Projekti mõju rakenduskava erieesmärkide ja sekkumise eesmärkide saavutamisele hinnatakse arendusosaku puhul valikukriteeriumis 1 (§ 16 lõike 5 punkt 1). Vastava valikukriteeriumi hinnatakse projekti panust toetuse andmise eesmärkide ja tulemuste täitmisel ja projekti mõju ettevõtja arengule. Innovatsiooniosaku korral kontrollitakse kooskõla vastavushindamise käigus (§ 17 punkt 1).

2. Projekti põhjendatus:

Projekti põhjendatust hinnatakse arendusosaku valikukriteeriumis 1 ja 3 (§ 16 lõike 5 punktid 1 ja 3). Hindamiskriteeriumis 1 hinnatakse, kas projekt avaldab positiivset mõju taotleja äritegevusele ja suurendab konkurentsivõimet, kas projekt mõjub taotleja teadlikkuse ja oskuste kasvule. Hindamiskriteeriumis 3 hinnatakse, kas projekt on loogiline ja terviklik, kas projekti eesmärgid on selgelt kirjeldatud, kas projekt on jagatud loogilisteks etappideks ja kas ajakava on realistlik. Innovatsiooniosaku korral kontrollitakse kooskõla vastavushindamise käigus (§ 17 punkt 2).

3. Projekti kuluefektiivsus:

Projekti kuluefektiivsust hinnatakse arendusosaku valikukriteeriumis 3 (§ 16 lõike 5 punkt 3). Vastava hindamiskriteeriumis hinnatakse lisaks eelpool toodule ka projekti eelarvet – kas eelarve on realistlik, piisvalt detailselt kirjeldatud, läbipaistev ja kulud toetavad selgelt projekti eesmärkide elluviimist. Innovatsiooniosaku korral kontrollitakse kooskõla vastavushindamise käigus (§ 17 punkt 3).

4. Toetuse taotleja suutlikkus projekti ellu viia:

Taotleja suutlikkust hinnatakse arendusosaku valikukriteeriumis 2 (§ 16 lõike 5 punkt 2). Vastava hindamiskriteeriumi all hinnatakse nii taotleja meeskonna motiveeritust, teadmisi ja oskusi, ettevõtte võimekust projekti ellu viia aga ka innovatsiooniteenuse pakkuja võimekust sisuliste tööde teostamiseks. Täiendavalt aitab taotleja suutlikkust projekti ellu viia tagada kehtestatav omafinantseeringu nõue. Innovatsiooniosaku korral kontrollitakse kooskõla vastavushindamise käigus (§ 17 punkt 4).

5. Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega:

Projekti kooskõla Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega hinnatakse arendusosaku valikukriteeriumis 4 (§ 16 lõike 5 punkt 4). Innovatsiooniosaku korral kontrollitakse kooskõla vastavushindamise käigus (§ 17 punkt 5).

6. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse raames antavate toetuste eelarve on 8 240 000 eurot, millele lisandub riiklik kaasfinantseering (13% st 1 522 928 eurot) ja taotleja omafinantseering (17% st 2 008 500 eurot). Käesoleva määruse rakendamisega ei kaasne tulusid ega lisakulusid. Määruse rakendamiseks vajalikud tegevused viib läbi rakendusüksus.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

8. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määrus esitati kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Keskkonnaministeeriumile. Sotsiaalministeerium kooskõlastas vaikimisi. Pärast tähtaega saabusid Rahandusministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Riigi Tugiteenuste Keskuse kooskõlastused märkustega.

Määrus esitati arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele, TAIE juhtkomisjonile ja järgmistele ettevõtete esindusorganisatsioonidele:

- Eesti Töandjate Keskliit;
- Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtete Assotsiatsioon;
- Eesti Kaubandus-Tööstuskoda;
- Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit;
- Eesti Põllumajandus- Kaubanduskoda;
- Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit;
- Eesti Elektroonikatööstuse Liit;
- Eesti Masinatööstuse Liit;
- Eesti Puitmajaliit;
- Eesti Elektritööstuse Liit;
- Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liit;
- Eesti Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Liit;
- Eesti Toiduainetööstuse Liit;
- Eesti Kaitse- ja Kosmetööstuse Liit;

- Eesti Meretööstuse Liit.

TAIE juhtkomisjonile arvamuse avaldamiseks saadeti dokumendid teaduspoliitika ja innovatsioonipoliitika komisjoni liikmetele, kes täidavad TAIE juhtkomisjoni rolli. Tähtajaks saabusid Eesti Toiduainetööstuse Liidu, Eesti Meretööstuse Liidu, Eesti Puitmajaliidu arvamused. Eesti Elektroonikatööstuse Liit esitas tähtajaks oma arvamuse eelnõude infosüsteemis avaliku kommentaarina. TAIE juhtkomisjonist laekus vaid Maaeluministeriumi arvamus, kes kooskõlastas vaikimisi ilma märkusteta.

Lisa 1 Märkustega arvestamise tabel

Lisa 2 Toetusmeetme, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vahel vaheliste seoste analüüs

Lisa 3 „Ei kahjusta oluliselt“ (DNSH) analüüs

Lisa 4 Põhiõiguste harta ja PIK arvestamise kontroll-leht

Märkustega arvestamise tabel

Märkuse/kommentaari esitaja	Arvestatud/mitte arvestatud
Rahandusministeerium	
<p>Eelnõu § 3 lõike 5 sissejuhatav tekst tuleb sõnastada järgmiselt: Eesti 2035 aluspõhimõtete hoidmist ja sihtide saavutamisele kaasa aitamist tasakaalustatud regionaalset arengut, soolist võrdõiguslikkust, võrdseid võimalusi, ligipäätavust, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel hinnatakse toetuse andmisel läbi järgmiste näitajate:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) soolise võrdõiguslikkuse indeks; 2) hoolivusse ja koostöömeelsuse mõõdik; 3) ligipäätavuse näitaja; 4) väljaspool Harjumaad loodud sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta Euroopa Liidu 27 keskmisest; 5) ressursitootlikkus. 	<p>Arvestatud. Määruse eelnõus ja seletuskirjas muudetud § 3 lõike 5 sõnastust.</p>
<p>Eelnõu §12 lõike 1 punkt 5 tuleb sõnastada järgmiselt: 5) tegevused §3 lõikes 5 toodud näitajatesse panustamiseks ja riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisele kaasa aitamiseks;</p>	<p>Arvestatud. Määruse eelnõus muudetud § 12 lõike 1 punkt 5. Sõnastust täpsustatud, et taotluses tuleb kirjeldada tegevusi, juhul kui on projekti puutumus tuvastatud.</p>
<p>Eelnõu §17 punkt 5 tuleb sõnastada järgmiselt: 5) Taotluses nimetatud tegevused on kavandatud panustama vähemalt ühte § 3 lõikes 5 toodud näitajasse ja aitavad seeläbi kaasa riigi pikaajalises arengustrateegias kinnitatud strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisele. Taotluses on kirjeldatud, milliste tegevustega strateegiliste sihtide ja aluspõhimõtete saavutamisele kaasa aidatakse.</p>	<p>Arvestatud. Määruse eelnõu § 17 punkt 5 sõnastus muudetud. Sarnaselt eelmisele muudatusettepanekule, on ka antud juhul täpsustatud, et tingimus kehtib juhul kui projektil on tuvastatud puutumus § 3 lõikes 5 nimetatud näitajatega.</p>
<p>Seletuskirjas tuleb kajastada varasemate toetuste andmete täpsem piirkondlik analüüs, mis eristab selgelt maakondlikult määratlemata projektid või kajastab nende tegelikku piirkondlikku jaotust. Seletuskirjas on ekslikult arvestatud kõik kindla maakonnaga sidumata projektid väljaspool Harju- ja Tartumaad ellu viidud projektideks (lause „Sama kinnitas ka 2022. a läbiviidud analüüs, mille kohaselt 44% toetustest läks Harjumaale, 16% Tartumaale ja ülejäänud 40% teistesse piirkondadesse.“), ehkki tõenäoliselt jaotuvad need projektid sarnaselt ülejäänud toetustele ning suurendavad oluliselt Harju- ja Tartumaa projektide tegelikku osakaalu.</p>	<p>Arvestatud. Seletuskirja lisas 1 on täpsustatud varasema toetuse piirkondliku analüüsi ja toetuse jagunemist.</p>

Seletuskirja tuleb lisada sekkumisvõimaluste analüüs regionaalse tasakaalustatuse suurendamiseks, põhjendada valitud sekkumisi ning selgitada nende edasise rakendamise korraldust.	Arvestatud. Seletuskirja lisa 1 on täiendatud sekkumisvõimaluste analüüsi regionaalse tasakaalustatuse suurendamiseks ning põhjendatud milliste sekkumiste abil kavatsetakse regionaalseid erinevusi vähendada.
Lisas 1 kajastatud regionaalarengu mõjude juurde tuleb lisada analüüs iga sekkumise valdkonna kohta regionaalses lõikes, minimaalselt tuleb kajastada piirkondlik info valitud „Eesti 2035“ näitaja kohta.	Arvestatud. Seletuskirja lisa 1 täiendatud regionaalarengu mõjude juures sekkumise valdkonna analüüsi regionaalses lõikes.
Keskkonnaministeerium	
Kuna tegemist on sekkumisega, mis peab panustama kliimaeesmärkidesse, leiame, et toetatavad tegevused peavad rohkem keskenduma vähese CO2-heitega majanduse edendamisele, kliimamuutustele vastupanuvõimele ja kliimamuutustega kohanemisele. Selle tagamiseks tuleb taotlejal näidata taotletud tegevuste mõju kasvuhoonegaaside vähendamisse või nende mõjuga kohanemisse. Seda saab teha täiendades nõudeid taotlusele ja valiku/hindamiskriteeriume.	Arvestatud. Seletuskirja täiendatud selgitustega, kuidas antud sekkumine on seotud kliima- ja keskkonna eesmärkide saavutamise. Valikukriteeriumite puhul on juba arvestatud keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse panustamisega st projektid, millel on otsene positiivne panus, saavad hindamisel täiendada 10 protsenti.
Riigi Tugiteenuste Keskusele	
Eelnõu § 1 lg 6 p 9: lisada ka EMTAK koodidest C jaost 19 tegevusalad (koksi ja puhastatud naftatoodete tootmine).	Arvestatud. Määruse eelnõu § 1 lõige 6 punkt 9 sõnastust täiendatud EMTAK C 19 tegevusalaga.
Eelnõu § 8 lõige 5 - palun täpsustada, kas abikõlblikkuse perioodi pikendamisel võib pikeneda lõikes 4 nimetatud maksimaalne periood.	Arvestatud. Määruse eelnõu § 8 lõike 5 sõnastust täiendatud järgmise lausega: <i>Pikendamisel võib abikõlblikkuse periood ületada käesolevas paragrahvi lõikes 4 sätestatud abikõlblikkuse perioodi kestust.</i>
Eelnõu 14 lõige 2 - lõikes sätestatakse, et taotluste puuduste kõrvaldamise tähtaeg tuleb lõikest 2, kuid lisamata on jäänud viide §-ile. Palun täiendage.	Arvestatud. Määruse eelnõu § 14 lisatud lõige 2, mis selgitab taotluse menetlemise pikendamist.
Seirekomisjoni kinnitatud projektide üldiste valikukriteeriumite kohaselt tuleb kõikide projektide puhul hinnata: a) Projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele; b) projekti põhjendatust; c) projekti kuluefektiivsust; d) taotleja suutlikkust projekti ellu viia. Palun veenduda, et eelnõu § 16 kataks kõiki eeltoodud kriteeriume. Hetkel ei ole võimalik aru saada, kuidas hinnatakse projekti	Selgitame. Seletuskirja punktis neli on selgitatud määruse kooskõla seirekomisjoni valikukriteeriumitega. Arendusosaku projekti kuluefektiivsust hinnatakse tõesti projekti kvaliteedi valikukriteeriumiga: <i>Projekti kvaliteet. Hinnatakse projekti realistlikkust, selgust ja tulemuste mõõdetavust sh hinnatakse ajakava ning eelarve põhjendatust.</i> Vastavalt

	dokumendihaldussüsteem automaatselt kõik dokumendid pdf formaati.
Saabunud arvamuste arvestamine	
Eesti Elektroonikatööstuse Liit	
Arendustöötaja määratlus paragrahvis §2 (2) kolmanda taseme hariduse põhjal (BSc, MSc, PhD) on tervitatav, kuid nõue "haridust tõendav kraad või sellele vastav kvalifikatsioon ning vähemalt viieaastane töökogemus asjaomases valdkonnas viimase kümne aasta jooksul" pole üheselt mõistetav: tekib küsimus, kas " vähemalt viieaastane töökogemus" on nõutav ainult kraadi puudumisel või ka teaduskraadi olemasolu puhul. Seletuskirja põhjal otsustades ei rakendu viieaastase töökogemuse nõue ainult doktorikraadiga arendustöötaja kaasamisel. Tänaastes dünaamilistes tingimustes võiks kaaluda töökogemuse nõude vähendamist ka MSc kraadi korral, näiteks kahele aastale. Lääneriikide TA tööpakkumistes võrdsustatakse PhD kraad enamasti selliselt: MSc + 2a töökogemust või BSc + 5a töökogemust.	Osaliselt arvestatud. Määruse eelnõu § 2 mõiste „arendustöötaja“ selgitus muudetud järgnevalt: „Arendustöötaja – kõrge kvalifikatsiooniga töötaja, kellel on vähemalt kolmanda taseme haridust tõendav kraad või sellele vastav kvalifikatsioon ja vähemalt viieaastane töökogemus asjaomases valdkonnas viimase kümne aasta jooksul.“
Innovatsiooni- ja arendusosakute kasutamise võimalus tuleks muuta aastapõhiseks, mitte piirates seda 2 korraga kogu ettevõtte ajaloo jooksul	Selgitame. Määruse eelnõu kohaselt kehtib kahe korra piirang eraldi innovatsiooni- ja arendusosaku kohta st kokku on võimalik läbi viia neli osaku projekti. Lisaks arvestatakse vaid käesoleva määruse ja eelmise perioodi määruse alusel antud osakute projekte. Piirang on seatud peamiselt kahel põhjusel. Esiteks tuleneb see sekkumise eesmärgist, milleks on toetada ettevõtja, kellel üldjuhul varasem kokkupuude teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooniga (TAI-ga) puudub, ja innovatsiooniteenuse pakkuja vahel esmase kontakti loomist ning soodustada võimalikku jätkutegevust. Sekkumise rakendamise käigus selgus, et piirata vaid ühe innovatsiooni- või arendusosaku projektiga ei toeta meetme eesmärki, kuna TAI projektidele omaselt ei pruugi projekt koheselt positiivset tulemust anda. Seetõttu alates 07.04.2020 on võimaldatud mõlemal juhul viia läbi täiendav projekt alternatiivsete võimaluste uurimiseks. Teiseks on sekkumise eesmärkide saavutamiseks oluline, et võimalikult palju erinevaid ettevõtjaid saaksid toetusest kasu ning esmase positiivse kogemuse TAI projekti läbiviimisel ja edasise tõuke tulevikus

	rohkem teadus- ja arendustegevusse investeerima. Seetõttu ei ole mõistlik projektide arvu ettevõtte kohta suurendada, kuna eelduslikult unikaalsete ettevõtete arv, keda toetatakse, sellisel juhul väheneks.
§14 "Taotluse menetlemine" lõikes (2) on viide tuvastamata paragrahvi lõikele 2: "Rakendusüksus teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlust sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole lõike 2 alusel määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud." Seletuskirjast selgub, et viidet tuleks täpsustada: "ühendmääruse § 6 lõike 2 alusel".	Arvestatud. Eelnõu määruse § 14 lisatud lõige 2.
Eesti Meretööstuse Liit	
Arendustöötaja ja arendustöötaja ametikoha uudsuse nõue: Uudsuse nõue on mõistlik kehtestada ainult töö sisule ja eesmärgile, mitte värvatavale isikule. Näiteks, kui ettevõttes töötab tippinsener, kes on uue toote arendamisega tegelenud vaid 10-20% tööajast ning kelle põhitööks on olemasolevate tellimuste täitmine, ei ole mõttekas värvata uue toote arendamiseks arendusosaku raames täiesti uut töötajat, vaid muuta olemasoleva töötaja ametikoha eesmärki ja tööülesandeid nii, et see keskenduks arendustegevusele. Uue töötaja värbamine suurendab teadusarendusprojektiga kaasnevaid riske veelgi ning võib mõnel juhul osutada ületamatuks takistuseks.	Selgitame. Arendustöötajate töökulud on abikõlbulikud vaid arendusosaku toetuse korral. Arendustöötaja kaasamine ei ole kohustus, vaid täiendav võimalus, mis on loodud peamise tegevuse kõrvale, milleks on toetatavate tegevuste läbiviimine koostöös innovatsiooniteenuse pakkujaga. Arendustöötaja uudsuse nõue tuleneb põhimõttest, et osakud on suunatud ettevõtjatele, kellel varasem kogemus sh sisemine võimekus TAI projektide elluviimisel puudub või on napp. Seega, kui ettevõtjal on juba arendustöötaja, siis vastav ettevõtja ei ole sekkumise peamine sihtrühm.
Arendustöötaja töö asukoha nõue: Nõue, et arendustöötaja töö asukoht peab olema Eestis, ei taga värvatava arendustöötaja poolt nõutava töötasu vastavust Eesti tavapärasele töötasule. Töö asukohast tulenevad vaid töölähetuste kompenseerimise võimalused. Meetme eesmärkide saavutamiseks ei ole oluline, et kogu arendustöö teostataks siseriiklikult, vaid see, et loodav intellektuaalomand jääks Eestisse. Sageli on selle omandi loomiseks hädavajalik kaasata väliseksperte – Eestis ei pruugi vastavat teadmust leida. Seega on töö asukoha ja töötasu Eesti normidele vastavuse nõue olemuslikult ebavajalik ja takistab (rahvusvahelise) teadmuse kapitaliseerimist.	Selgitame. Väliseksperti on võimalik kaasata, valides sobiliku innovatsiooniteenuse pakkuja. Nõue, et arendustöötaja asukoht oleks Eestis ja toetuse saaja sõlmiks temaga lepingu, tuleneb eesmärgist, et projekti käigus tekiks toetuse saajal sisemine võimekus ja teadmised, mis loodetavasti säilivad ka pärast projekti lõppu st arendustöötaja jätkab tööd ettevõtja juures ka pärast projekti lõppu.
Taotleja ja teenuspakkuja vahelist otsust seost välistav täiendav tingimus: Taotlejale seatud täiendav välistav tingimus, mille kohaselt taotleja juures töölepingu või võlaõigusliku lepingu alusel töötav isik ega juhtorgani liige ei tohi olla töötanud projekti kestuse ajal ega ühe aasta jooksul enne projekti	Selgitame. Taotleja ja innovatsiooniteenuse pakkuja vahelist otsust seost välistav tingimus on seotud ennekõike läbipaistvuse tagamisega ja vähendada võimalust, et toetust kasutataks ära sihtotstarbepäraselt.

<p>algust hangitava teenuse osutaja juures, on ülepingutatud ja teadmussiiret takistav. See toob kaasa olukorra, kus taotleja ei saa olla ettevõtte, mille mõni töötaja või juhtorgani liige on näiteks osalenud erialase õppetöö läbiviimises või doktoriõppe teatud vormides. Samuti välistab see taotlejate hulgast pea kõik ülikooli spin-off ettevõtted, kelle jaoks inno- ja arendusosak on sageli parim võimalus oma ideed või lahendust valideerida ilma ülikooliga huvide konflikti sattumata. Asjaolu, et piirang kehtib ülikoolide struktuuriüksuste lõikes, muudab piirangu ka sisutühjaks, sest ülikoolide siseseid allhankeid ei ole rakendusüksusel kuigi hästi võimalik kontrollida ning teadusteenuste osutamine eeldabki mõnikord mitme erineva struktuuriüksuse kaasamist.</p>	<p>Mis puudutab teadmussiiret ja ülikooli hargettevõtteid, siis tuleme veelkord meelde, et sekkumise eesmärk on toetada ettevõtjaid, kellel puudub varasem kogemus TAI projekti elluviimisel ja sealjuures koostöö tegemisel mõne innovatsiooniteenuse pakkuja, nt ülikooliga. Meetme eesmärk on taolisi esmakontakte võimaldada, toetades praktilisi koostööprojekte. Ülikooli hargettevõtetel kitsaskohad on pigem vajaliku algkapitali kaasamine, äriplaani ja -protsesside arendamine ning juba mahukamata TAI projektide elluviimine. Selleks on teised siseriiklikud ja rahvusvahelised sekkumised ning programmid.</p>
<p>Eesti Puitmajaliit</p>	
<p>Kahtlemata tuleb toetada VKE'sid ning ka vähemvõimekaid ja alustavaid ettevõtteid, kuid meetmete kujundamisel võiks suurem fookus olla ka keskmistel ja suurettevõtetel, kellel on suurem maksujõud ning kelle tehtud investeering on tõenäoliselt tulemuslikum. Alustavate ettevõtete risk jätkusuutlikkusele on suur ning seetõttu on ka riigipoolt suunatud meetmed kõrgema riskimääraga. Meie seisukoht pole mitte see, et alustavaid või väikseid ettevõtteid ei tohiks meetmetega turgutada, kahtlemata tuleb! Kuid samal ajal peaks pakkuma võrdväärseid või isegi suurema kaaluga meetmeid ka keskmistele ja suurettevõtetele</p>	<p>Selgitame. Nõustume, et erinevate sekkumiste abil adresseerib riik eri turutõrkeid sh ka neid, millega puutuvad kokku suurettevõtjad. Suurettevõtjatel on ligipääs näiteks tootearenduse toetusele, rakendusuuringute programmi, ettevõtja arenguprogrammi, lisaks on ettevõtja TAI teadlikkuse tegevust sihtrühmaks samuti suurettevõtjaid. VKEde sihtrühmaks valimisel järgitakse rahvusvahelist kogemust ja juurdunud praktikat, mis on ent tõestanud, kus sarnaste sekkumiste puhul (<i>innovation voucher</i>) on üldjuhul sihtrühm VKEde. Põhjuseks on ennekõike asjaolu, et just VKEde puhul on turutõrge kõige suurem – neil napib nii kogemusi kui ka seetõttu sisemisi innovatsioonivõimekust – ning väiksemahulise toetuse mõju kõige suurem.</p>
<p>Ettepanek: tõsta innoosaku toetussumma 35 000€ni ja arendusosak 70 000€ni. Kui eesmärk on tublisti ettevõtete lisandväärtust tõsta, tuleb ellu viia suuremaid ja olulisemaid muutusi. Need on aga märgatavalt kallimad ja seetõttu peaksid toetussummad olema ettevõttele atraktiivsed ja motiveerivad. Paraku praegune 7500€ ja 35 000€ ei ole piisavalt motiveeriv/tehtav innovatsiooniinvesteeringuteks või arendusjuhi palkamiseks, kuna ettevõtte reaalsed kulud nende kulude tegemiseks on märgatavalt suuremad (innoosaku puhul võiks hinnanguline väärtus olla 60-100k, arendusosaku puhul 100-150k).</p>	<p>Selgitame. Innovatsiooni- ja arendusosaku maksimaalse mahu määramisel oleme arvestanud järgmisi aspekte. 1) Osakute eesmärk on võimaldada ettevõtjal, kellel puudub varasem TAI projekti läbiviimise kogemus, koostöö innovatsiooniteenuse pakkujaga katsetada ideid, luua prototüüpe, arendada ja testida teatud komponenti, viia läbi akrediteerimis, sertifitseerimis, standardimist või vastavushindamist, saada intellektuaalomandi alast nõustamist ja abi kaitse taotlemisel. Teisisõnu öeldes, üldjuhul on tegu kas esimese sammuga</p>

	<p>suuremahulisema projekti ettevalmistamisel või väga piiritletud innovatsiooniteenuse sisse ostmisega. Peamine eesmärk on pakkuda piiratud sisemise innovatsioonivõimekusega ettevõtetele praktilise innovatsioonikoostöö kogemust.</p> <p>2) Saadud teadmiste ja kogemuste pealt on ettevõtjal võimalik viia ellu juba suuremahulisemat projekti, milleks on olemas erinevad toetusmeetmed, näiteks rakendusuuringute programm, tootearenduse toetus, rahvusvahelise koostöö toetus jne.</p> <p>3) 2022. a läbiviidud uuringu tulemused näitasid, et teistes riikides sarnaste sekkumiste toetusmahud jäävad üldjuhul 5000 ja 12 5000 euro vahele.</p> <p>4) Toetuse mahtu on viimastel aastal tõstetud, et tagada sekkumise eesmärkide täitmine. 2020. aastal tõsteti innovatsiooniosaku maksimaalset mahtu 4000 eurolt 6000 eurole ja arendusosaku mahtu 20 000 eurolt 35 000 eurole. Määruse eelnõu kohaselt tõuseb innovatsiooniosaku maht veelgi ning maksimaalne maht saab olema 7 500 eurot projekti kohta.</p>
<p>Kuna mitmed ettevõtted on endale arendusjuhi või projektijuhi palgale võtnud arendustegevuste hoogustamiseks, ei tohiks ka nende võimalusi nn diskrimineerida võrreldes teistega, kel ei pruugi ettevõtte nn pudelikael veel leitudki olla. Seetõttu võiks meetmete kujundamisel arvestada ka edasijõudnutega, kel ehk võib arendusjuht palgal olla (ja probleem üles leitud!) aga kellel napib ressursse praktiliste investeeringute tegemiseks.</p>	<p>Selgitatud Eesti Meretööstuse Liidu arvamuse juures.</p>
<p>Käesoleva meetme arendustöötaja kvalifikatsiooni puhul võiks piisata 3-4 aastasest valdkonna kogemusest, praeguse 5 asemel.</p>	<p>Selgitame. Tingimusega hoiame järjepidevust teiste sarnaste sekkumistega, kus arendustöötaja töökogemuse nõudeks on olnud 5 aastat. 5-aastane töökogemus asjaomases valdkonnas tagab, et arendustöötaja on võimeline viia läbi arendusosaku projekti ning loob ettevõtjale uut vajalikku teadmist.</p>
<p>Eesti Toiduainetööstuse Liit</p>	
<p>Juhime siiski Teie tähelepanu asjaolule, et esitatud tingimuste kohaselt kvalifitseeruvad toetuste saajaks jätkuvalt ainult VKE-d, seega</p>	<p>Selgitatud Eesti Puitmajaliidu arvamuse juures.</p>

<p>suurem osa Toiduliidu ettevõtetest ei oma antud meetmele juurdepääsu.</p> <p>Suurematel ettevõtetel on reeglina aga suurem mõjujõud ja sellest tulenevalt paremad võimalused nii uudistoodete koduturule viimiseks kui ka ekspordiks. Suuremate ettevõtete tulemuslikkus toetussummade kasutamisel on üldiselt kõrgem. Oleme juba varem korduvalt teinud ettepaneku avada antud meede ka suurematele ettevõtetele ning tingimusi suunata/võrdsustada omaosaluse diferentseerimise kaudu. Toiduliidu hinnangul antud meetme tulemuslikkus selle avamisest suuremale ettevõtete ringile ainult paraneks. Seega teeme ettepaneku laiendada meetme sihtgruppi ka suurtele ettevõtetele.</p>	<p>Lisaks on oluline silmas pidada, et Maaeluministerium toetab läbi Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika toidusektori ettevõtete arendus- ja innovatsioonitegevusi. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavas on ette nähtud sarnase osakute meetme loomine, kus piirangut ettevõtte suurusele ei ole.</p>
<p>Soovime lisaks Teie tähelepanu juhtida ka toetussummadele, mis moodustavad innovatsiooniosaku puhul 7,5 tuhat eurot ja arendusosaku puhul 35 tuhat eurot ja mis pole eelneva teotusperioodiga võrreldes oluliselt muutunud. Eelmisel teotusperioodil olid toetussummad vastavalt 6 tuhat eurot ja 35 tuhat eurot.</p> <p>ETAG-i poolt 30. detsembril 2022 avaldatud statistika kohaselt oli Eestis keskmise teadusprojekti maht vastutava täitja kohta 57,8 – 79,1 tuhat eurot (vastavalt nais- ja meesteadustöötajatel).</p> <p>Toiduliidu hinnangul ei ole eelnõu kaasas käinud viimastel aastatel toimunud kiire inflatsiooniga ning seetõttu on toetussummad jäänud korraliku teadusprojekti läbiviimise seisukohast ajast maha. Eelnevast tulenevalt teeb Toiduliit meetme tulemuslikkuse parandamiseks ettepaneku suurendada arendusosaku toetussummat vähemalt keskmise teadusprojekti mahuni.</p>	<p>Selgitatud Eesti Puitmajaliidu arvamuse juures.</p>

Toetusmeetme, riigi pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSM artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vahel vaheliste seoste analüüs

„Eesti 2035“ siht	Horisontaalsed põhimõtted
Eesti majandus on uuendusmeelne ja teaduspõhine	Võrdsed võimalused (sh diskrimineerimise vältimine)
	<p>Meede tasemel otsene seos puudub. Meede toetab ühiskonna erinevatesse gruppidesse kuuluvate inimeste eneseteostusvõimalusi ning parendab nende võimalusi tegeleda ettevõtluse ja innovatsiooniga. Meede on eelkõige suunatud alustavatele ettevõtjatele, kel puudub varasem kogemus teadus- ja arendus- ning innovatsiooniprojektide elluviimisega. Meede võimaldab ettevõtjal saada esmaseid kogemusi ja vähendab innovatsioonitegevuste läbiviimisega seotud riski. Sekkumise tulemusena saab ettevõtja uue teadmise või toote, mis aitab kasvatada ettevõtte konkurentsivõimet. Sekkumise tasemel on võimalik vaid tagada, et teavitustöö käigus kaastakse kõiki huvigruppe ning kõiki taotlus koheldakse võrdselt.</p> <p>Sekkumise käigus toetatud projektid võivad kaudselt panustada erinevate ühiskonnagruppide võimalustesse osaleda tööelus ja elukestvas õppes ning tegeleda ettevõtlusega, juhul kui projektide sisuks on uute tehnoloogiate, teenuste ja toodete väljatöötamine, mis selliseid võimalusi pakuvad. Vastava hinnangu annab iga taotleja projekti taotluses.</p>
	Panus Eesti 2035 näitajasse: hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik
	Sooline võrdõiguslikkus
<p>Valdkonna suurimaks väljakutseks on, et naiste loodud ja juhitud ettevõtteid on vähem. Sammuti tegutsevad naisettevõtjad pigem vähem tehnoloogiapõhistes valdkondades. Naisettevõtjatel on rohkem raskusi rahaliste vahendite ja kapitali hankimisel ning kapitali kaasamisel. Sammuti on naisettevõtjad vähem riskijulged ning nende ettevõtted tegelevad vähem arendus ja innovatsioonitegevustega. Lisaks pole naisettevõtjatel alati ligipääs ettevõtlusvõrgustikele ja ettevõtluse arendamisega seotud infole.</p> <p>Antud toetust saavad taotleda kõik VKE-d olenemata nendes töötavate füüsiliste isikute soost, sama põhimõtte kehtib ka füüsiliste isikute kohta teenusepakkujates. Toetus on suunatud neile ettevõtjatele, kes varasemalt pole arendus- ja innovatsioonitegevustega kokku puutunud või kes näevad nendes tegevustes suurt riski ning kellel pole selleks piisavat kapitali. Seega aitab antud meede lahenda mõnda eelpool nimetatud väljakutset. Arvestades toetuse väikest mahtu ning seda, et eesmärk ei ole uute ettevõtete loomist toetada, ei ole võimalik kahjuks lahendada väljakutset, et Eestis on vähe naiste loodud ja juhitud ettevõtteid. Toetusmeetme teavitustegevuse abil on aga võimalik tõsta naisettevõtjate teadlikust võimalikest toetusmeetmetest ning julgustada naisettevõtjaid taotlema. Antud toetusmeetme eelarves pole</p>	

täiendavaid vahendeid lisategevusteks, küll on võimalik seda teha rakendusasutuse muude tegevuste eelarvest. Sekkumise abil toetatud projektides võib olla puutumus soolise võrdõiguslikkuse teemadega, vastav hinnang antakse projekti taotluses.

Panus Eesti 2035 näitajasse: **soolise võrdõiguslikkuse indeks.**

Ligipääsetavus

Sekkumisel on kaudne seos ligipääsetavuse teemadega, ennekõike läbi toetuse abil loodevate erasektori teenuste ja toodetega. Sekkumise tasemel ei ole võimalik antud teemat analüüsida ega võimalike lahendusvõimalusi pakkuda, kuna meede ei käsitle konkreetse valdkonna, teenuse, infrastruktuuri või toote arendamise toetamist. Seetõttu antakse hinnang puutumuse kohta projekti tasemel taotleja poolt taotluses.

Panus Eesti 2035 näitajasse: **ligipääsetavuse näitaja.**

Regionaalne tasakaalustus

Toetav mõju – toetuse tegevuste elluviimisel arvestatakse piirkondade vaheliste erinevuste vähendamiseks.

Valdkonna peamiseks väljakutseteks on suured piirkondade vahelised erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ning kapitali ja oskustega tööjõu kättesaadavuses. Oluline on, et ettevõtete võimalused tegutseda ja areneda ning inimestel võimalus saada tasuvat tööd oleks eri piirkondade lõikes tagatud ühtlasemalt. Sekkumise panust regionaalsete erisuste vähendamisse mõõdetakse näitajaga „Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest“.

Ettevõtete tootlikkus (SKP hõivatu kohta ostujõu pariteedi alusel) on selgelt kõrgem suuremate linnapiirkondadega piirkondades, ulatudes 2020.a seisuga Harjumaal 102%-ni ELi keskmisest, jäädes seevastu Lääne-, Kirde- ja Kesk-Eesti piirkondades kõigest 51-56% vahele ning viies maakonnas lausa alla 50% (madalaim Saaremaal 45%). Kõige kiiremas tempos on ELi keskmisele lähemale liikumas jätkuvalt Põhja- ja Lõuna-Eesti. Ülejäänud NUTS3 piirkondade lähenemine on aastatel 2018-2020 olnud aeglasem ega ole olnud järjepidev, Kirde-Eesti näitaja on koguni 5% võrra ELi keskmisest kaugenenu. Erandiks on siiski mitmed maakonnad, mille SKP hõivatu kohta on lähenenu ELi keskmisele kiiremas tempos, nt Põlva- Võru- ja Viljandi maakond (2 aastaga lähenenu ELi keskmisele enam kui 7%).

Ettevõtete lisandväärtuse piirkondlikud erinevused on paaril viimasel aastal mõnevõrra vähenenu. Kui 2018. aastal ulatus keskmine lisandväärtus 20+ töötajaga ettevõtetes 1588 eurost Lääne-Eestis 3538 euronni Ida-Virumaal, siis 2020. aastaks oli vastav lõhe vähenenu 1663 ja 3072 euro (Põhja-Eesti) vahele. Paraku on piirkonniti ühtlasemate näitajateni jõutud ennekõike Ida-Virumaa ettevõtete lisandväärtuse

vähendamise tõttu. Tuleb ka arvestada, et nendes näitajates ei kajastu piirkondlikus ettevõtluses olulist rolli mängivad mikro- ja väikeettevõtted.

Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste tulemuslikkuse hindamise (edaspidi *hindamine*) põhijäreldus oli, et toetused jagunevad piirkonniti ebavõrdselt ning seeläbi suurendavad piirkondlikud erinevused. Samas tõdeti, et „*seejuures ei tähendaks see regiooniti erinevate toetuste väljaarendamist, vaid senisest suuremat tähelepanu ettevõtte elukaarel põhinevale lähenemisele, et tagada arenguvõimalused ka väiksema võimekusega ettevõtjatele.*“ Hindamisel detailsemat regionaalset analüüsi ei viidud läbi „*analüüs ja statistiline üldistus detailsemal regionaalsel (nt üksikute maakondade) tasandil sekkumise tegevuste kaupa ei ole võimalik seoses piiratud vaatluste ehk vähese toetatud ettevõtete arvu tõttu. Arvestada tuleks ka sellega, et ettevõtted võivad tegutseda rohkem kui ühes maakonnas, samuti võib registreeritud tegevuskoha aadress erineda ettevõtte majandustegevuse asukohast. Detailsema regionaalse analüüsi läbiviimisel võib sellisel juhul hindamisel kasutatavat valimit kitsendada, jättes hindamisest välja selliste tegevusalade ettevõtted, mis suure tõenäosusega võivad tegutseda rohkem kui ühes piirkonnas.*“ Samas hindamise käigus kogutud toetuse saajate tagasiside põhjal hindasid 61% toetuse mõju regionaalsele arengule toetavaks.

2022. a läbiviidud analüüsi andmete põhjal 45% toetustest läks Harjumaale, 16% Tartumaale, 22% teistesse maakondadesse ning 17% olid üleriiklikud ja maakondade vahelised projektid. Eeldades, et üleriiklikud ja maakondade vahelised projektid jaotuvad sarnaselt ülejäänud projektidega, viidi maakondlikult määratletud projektidest 54% ellu Harjumaal, 19% Tartumaal ja 27% teistes maakondades. Detailsema analüüsi läbiviimiseks käesoleval hetkel andmed puuduvad, kuna eelmise perioodil sama sekkumise puhul puudus regionaalse tasakaalu edendamise põhimõtete juurutamine määruse tegevustes, millest tulenevalt ei ole kogutud eraldi andmeid toetuse saajate ja toetuse tegevuste mõjust regionaalse jaotumise kohta. Sihtrühma detailset analüüsi avalike andmete põhjal läbi viia ei olnud võimalik, kuna Statistikaamet esitab andmeid maakonniti vaid ettevõtete puhul, kus on 20 ja enam töötajat. Käesoleva sekkumise sihtrühmaks on VKE ning osakute analüüs näitas, et keskmiselt toetuse saanud ettevõttes töötab 5-10 töötajat. 20 ja enam töötajaga ettevõtetest tegutses 2021. aastal Harjumaal 57% ning Tartumaal 11% ettevõtetest, teistes maakondades 32%.

Regionaalse tasakaalu suurendamiseks peaks sekkumise eelarvest jõudma väljapoole Harju- ja Tartumaad toetusi vähemalt samas proportsioonis sihtrühma ettevõtete tegevuskohaga, või pigem isegi rohkem. Regionaalse arengu tegevuskava juurprobleemi „piirkondlikud erinevused ettevõtete konkurentsivõimes ja ligipääsus kapitalile“ kirjelduses tõdeti ka, et „*Ettevõtlusarengu ja innovatsiooni toetus- jm rahastamismeetmete piirkondlik jaotus on viimastel aastatel*

olnud pigem ettevõtlusarengu piirkondlike erinevuste vähendamise seisukohast soodne. Selline piirkondlik jaotus tuleb suures osas siiski põllumajandus- ja kalandusfondi ja regionaalarengu meetmete arvelt. Kuigi ka ilma nende meetmete osata ei ületa Harjumaale läinud toetuste osa ettevõtte kohta Eesti keskmist, on märgatavalt tagasihoidlikumate ettevõtluse arengunäitajatega Valga-, Võru- ja Läänemaale jõudnud toetusvahendeid vähem kui 65% riigi keskmisest. Toetuste sellisele jaotusele vaatamata on ettevõtlusarengu piirkondlikud erinevused püsinud endistviisi suured.“

Järgnevalt on esitatud regionaalseid erisusi vähendavate sekkumisvõimaluste analüüsi tulemused:

- 1) Taotlejate täiendav informeerimine ja nõustamine – rakendusüksuse omategevuste ja koostöös teiste osapooltega on võimalik paremini suunata informatsiooni ja nõustamist väiksema taotlemisaktiivsusega piirkonda ehk väljapoole Harju ja Tartu maakonda.
- 2) Võimekus arendavate tegevuste kavandamine – selleks on eraldi meede planeeritud, osakute sekkumise eelarves sellisteks tegevusteks eelarvet ette nähtud pole.
- 3) Piirkonniti erinevad kvalifitseerimistingimused – tingimused on võimalikult lihtsad, kuna sekkumise eesmärk on aidata neid ettevõtteid, kes on vähem võimekad, vähem teadlikud ja väiksema riskijulgusega. Ilma struktuuritoetuste tingimustega vastuollu minemata ei ole võimalik tingimusi lihtsustada.
- 4) Toetusmeetme kavandamine teatud piirkondadele – probleem, mida sekkumine lahendab, on igas piirkonnas sarnane, seega ei ole õigustatud piirkondlik kavandamine.
- 5) Toetuse suunamine ainult turutõrkepiirkondadesse – turutõrge on universaalne.
- 6) Eriprojektid ja investeeringud teatud piirkondadesse – sekkumises ei tehta investeeringuid ega eriprojekte.
- 7) Toetusskeemi piloteerimine teatud piirkonnas – väljakujunenud sekkumine, mis ei vaja piloteerimist.
- 8) Piirkonniti erinevad toetusmäärad – toetusmäärad on niigi võimalikult kõrged, et tagada ka vähem võimekamate ettevõtete osalemine. Samas pole õigustatud madalama toetusmäära seadmine Harjumaal, sest ka Harjumaal on piisavalt ettevõtteid, kelle võimekus on madal.
- 9) Teatud piirkondadele reserveeritud toetusvahendid – taotlemine toimub jooksva taotlusvooruna ja eelmise perioodi näitel on taotlusvoor avatud enamuse struktuurivahendite perioodist. 7-aastane periood peaks tagama, et kõik ettevõtted, kes on toetusest huvitatud, saavad taotluse esitada. Kuna toetust ei anta pingerea alusel vaid neile, kes ületavad lävendi, ei ole ohtu, et ükski sobiv ettevõtte ja projekt jääks rahastamata.
- 10) Toetuse hindamisel piirkondlike boonuspunktide andmine – piirkondlik boonuspunktide andmine võib aidata projekte, mis küll kriteeriumite lõikes ületavad lävendi aga mille koondhinne jääb alla lävendit. Seega võib mõjuda positiivselt vähem esindatud piirkondade projektide edukusele.

11) Piirkonniti erinev abikõlblike tegevuste loend – kuna põhine abikõlblik tegevus on innovatsiooniteenuse sisse ostmine, ei ole võimalik piirkonniti seda erinevalt rakendada.

Kokkuvõtlikult, kuna meede on juba loodud selliselt, et see arvestab ja on pigem suunatud vähemvõimekamate ettevõtete arendamisele, taotlusvoor on pidevalt avatud ning taotlemise tingimused lihtsustatud, siis tõenäoliselt enamus sekkumisvõimalustel ei ole otsest mõju toetatud projektide suhtarvu kasvule väljaspool Harju ja Tartu maakonda. Küll aga omab selget potentsiaalset mõju regionaalsete erinevuste vähendamisele taotlejate täiendav informeerimine ja nõustamine väiksema taotlemisaktiivsusega piirkondades. Selleks on planeeritud järgmised tegevused:

-Rakendusüksus korraldab toetusmeetmete infoseminari eri piirkondades või tagab kõigile potentsiaalsetele toetuse saajatele võrdse ligipääsu, kasutades selleks erinevaid digilahendusi.

-Tõhustakse koostööd maakondlike arenduskeskustega, tagamaks paremat regionaalset kaetavust ning informeeritust ja ligipääsetavust teenustele igas maakonnas. Vajadusel nõustatakse eraldi maakondlike arenduskeskusi toetuste osas.

-Jagatakse informatsiooni maakondlikele arendusorganisatsioonidele, eelkõige läbi Eesti Linnade ja Valdade Liit.

-Rakendusüksus ja/või -asutus tutvustab meedet Rahandusministeeriumi korraldatud maakondlikel infopäevadel ja seminaridel ning jagab informatsiooni läbi asjakohaste uudiskirjade.

-Ettevõtluse- ja innovatsiooniteadlikkuse kasvatamise käskkiri tegevuste planeerimisel ja elluviimisel järgitakse tasakaalustatud regionaalarengu põhimõtteid ning kui elluviija tuvastab tegevuste osaluses regionaalset tasakaalustamatust, siis võtab elluviija selle leevendamiseks ette täiendavaid asjakohaseid tegevusi.

Toetuse andmisega seotud põhilisi indikaatoreid (kvantitatiivseid, näiteks toetuse taotlemise üldine aktiivsus, projektide maht, regionaalne jaotus, teenusepakkujate jaotus ning kvalitatiivseid, näiteks taotlejate tagasiside toetuse tingimuste, toetuse mahu ja teenusepakkujate osas) seiratakse regulaarselt ning juhul, kui tuvastatakse toetuse andmisega seotud kitsaskohti (näiteks madal taotlemisaktiivsus, suurenenud regionaalsed erinevused, toetuse eesmärkide saavutamist takistavad toetuse tingimused), viiakse toetuse tingimustesse sisse vajalikud muudatused või kavandatakse täiendavaid teavitus- ja nõustamistegevusi. Samuti võetakse arvesse rakenduskava vahehindamise ning Eesti 2035 sihtidesse panustamise hindamiste tulemusi.

Panus Eesti 2035 näitajasse: **väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL 27 keskmisest.**

Keskkond/Kliima

Sekkumisel on positiivne mõju kliima- ja keskkonnaeesmärkide saavutamisele. Sekkumise raames toetatakse projekte, mis vastavad nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondade eesmärkidele. Neljast

fookusvaldkonnast kolm panustavad kas otseselt või kaudselt kliima- ja keskkonnanäitajate saavutamisele.

Nutikate ja kestlike energialahenduste fookusvaldkonna üldised eesmärgid on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse toel toota Eestis energiat kliimaneutraalselt, muuta Eesti energiakasutus tõhusamaks ja ressursisäästlikumaks ja panustada energia varustuskindluse tagamisse. Eesmärkide saavutamiseks on plaanis toetada projekte, mis arendavad olemasolevaid või uusi energiatootmistehnoloogiaid ning vajalikke komponente, näiteks tuule- või bioenergia valdkonnas. Toetatakse salvestustehnoloogiate ja komponentide ning digitaliseeritud energiasüsteemide arendamist. Täiendavalt toetatakse lahendusi, mis aitavad energiat säästa, näiteks energiasäästlike hoonete ehitustehnoloogiliste või nutikate ja säästlike transpordi- ja liikuvuslahenduste loomine, elektroonikakomponentide ning -süsteemide optimeerimine.

Kohalike ressursside väärimise fookusvaldkonna eesmärk on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse toel väärimada kohalikke ressursse kestlikult, elurikkusega arvestavalt ja kõrge ressursitootlikkusega, keskendudes nii esmasele kui ka sekundaarsele toormele ning võimendades bio- ja ringmajandust. Kohalike ressursside väärimine aitab vähendada kasvuhoonegaaside heidet, mis kuluks toote transpordile. Samuti aitab fookusvaldkond kaasa ressursisäästlikkusele, kuna fookuses on tehnoloogiate ja toodete arendamine, kus kasutakse maksimaalselt ära toormeid ning tootmises tekkivaid jäätmeid. Samuti on olulisel kohal tehnoloogiate arendamine, mis aitavad tekkinud jäätmeid keskkonnasõbralikult ja ohutult käsitleda ning tootmiskõrvaldusi- ja jääke kasutada teise toormena. Toetatakse ka keskkonnasõbralike toodete ja materjalide tootmist, näiteks biopõhiste materjalide tootmist.

Digilahendused igas valdkonnas fookusvaldkonna üldine eesmärk on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse toel luua, pakkuda ja kasutada digilahendusi igas valdkonnas, kasutada andmemajandust uute äriühingute loomiseks ning kindlustada turvaline küberruum. Antud fookusvaldkonnas toetatakse muuhulgas projekte ja tegevusi, mis loovad uusi lahendusi ja tehnoloogiaid energeetikas, ehituses ja transpordis ning mille eesmärk on parendada elukeskkonda ja vähendada ressursikasutust ning täita Euroopa kliimaeesmärgid. Sellisteks digilahendusteks võivad olla näiteks intelligentsed transpordisüsteemid (optimeerimine, ressursside parem kasutamine), intelligentsed tänavavalgustused, robotiseerimine ja automatiseerimine, arukad energiavõrgud.

Üldjuhul on uued tooted ja tehnoloogiad ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid jäätmeid.

Panus Eesti 2035 näitajasse: **ressursitootlikkus**.

„Ei kahjusta oluliselt“ (DNSH) analüüs

Rakenduskava DNSH analüüsi⁴ järeldus oli, et meetmel 21.1.1 „Ettevõtluse ja innovatsiooni edendamine/konkurentsivõimelise ettevõtlus- ja tarbimiskeskonna tagamine“ ei ole potentsiaali oluliselt kahjustada ühtegi kuuest keskkonnaeesmärgist.

Käesoleva määruse alusel antava toetuse DNSH analüüs on täiendavalt toodud järgmises tabelis:

Kas meede võib potentsiaalselt kahjustada keskkonnaeesmärke oluliselt järgnevaid	Jah	Ei	Põhjendus
Kliimamuutuste leevendamine		X	Otsene negatiivne mõju puudub. Uute teenuste ja toodete arendamine võib tuua kaasa teatud määral kasvuhoonegaaside heite tõusu, mis tuleneb kohapeal täiendavate toodete tootmisest või teenuse kasutamisest. Samas nagu lisas 1 on toodud, siis enamus nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondi toetavad selliste toodete, teenuste ja tehnoloogiate arendamist, mille eesmärk on majandustegevuse põhjustatud kasvuhoonegaaside heite vähendamine.
Kliimamuutustega kohanemine		X	Vt eelmist.
Vee- ja mereressursside säästev kasutamine ja kaitse		X	Otsene negatiivne mõju puudub. Uute teenuste ja toodete arendamine lähtub ressursisäästlikkusest. Nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondades on samuti välja toodud, et läbivaldt toetatakse tegevusi, mis aitavad kaasa ressurside säästlikumale kasutamisele.
Ringmajandus, sh jäätmetekke vältimine ja kaitse		X	Sekkumisel on otsene positiivne mõju ringmajandusele ning jäätmetekke vältimisele ja kaitsele. Nutika spetsialiseerumise fookusvaldkonna ressurside väärindamine üheks alamtegevuseks on teisese toorme ja jäätmete väärindamine. Alamtegevuse eesmärk on teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse toel väärindada kohalikke ressursse kestlikult, elurikkusega arvestavalt ja kõrge ressursitootlikkusega, keskendudes nii esmasele kui ka sekundaarsele toormele ning võimendades bio- ja ringmajandust.

⁴ <https://pilv.rtk.ee/s/d8r9aX3kARtwH5z>

Reostuse vältimine ja kontroll (õhk, vesi ja maapind)		X	Otsene negatiivne mõju puudub. Uute toodete ja teenuste arendamine aitab vähendada reostuse võimalusi, samuti on fookusvaldkondade teekaartide koostamisel välja toodud ühe fookusteemana tehnoloogiate arendamine, mida kasutatakse õhu, vee ja maapinna seiramiseks.
Bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitse ning taastamine		X	Otsene negatiivne mõju puudub. Jällegi on nutika spetsialiseerumise fookusvaldkondade eesmärkide ja toetavate tegevuste valimisel lähtud põhimõtetest, et loodavad tehnoloogiad, tooted ja teenused peavad toetama bioloogilise mitmekesisuse, ökosüsteemi kaitse ja taastamisega.

Kokkuvõtlikult, antud sekkumine rakendamine ei põhjusta olulist kahju keskkonnale. Pigem on sekkumisel kaudne positiivne mõju keskkonnaeesmärkide saavutamisele, kuna aitab kaasa uute toodete ja tehnoloogiate väljatöötamisele, mis on ressursisäästlikumad ja keskkonnasõbralikumad, põhjustavad vähem kasvuhoonegaaside heidet ja jäätmeid ning kasutavad tootmisel tekkivaid kõrvalprodukte või tootmisjäätmeid teisese toormena.

Põhiõiguste harta ja PIK arvestamise kontroll-leht (eraldi fail)